

EL APOCALIPSIS O REVELACION DE SAN JUAN, EL TEOLOGO TU'UN NI JINI NDIJIN SAN JUAN CHAA SKUA'A TU'UN-YA

Ndasa ni kenda tutu yá'a

¹ Ya'á kúu tu'un Jesucristo ja ní kenda ndijin, ja ní ja'a Dios nuu-yá, náva'a stá'an-ya núu mozo-ya ná taká tiñu ja kánúú kí yachí. Te ni tájí-yá in ndajá'a-yá ni kii. Te ni kastu'un-yá tu'un yá'a nuu mozo-ya Juan. ² Te chaa-ún kúu testigo. Te ni jani ndaa-de tu'un Dios jín tú'un ndaa Jesucristo, jín ja ní jini-de. ³ Xáán ndatu chaa káka'u, jín ñáyivi kájini so'o tu'un ká'an tutu yá'a. Te suni xáán ndatu ñáyivi skíkuu tu'un yóso núu tutu yá'a, chí a ni kuyani kivi. ⁴ Máá-rí Juan, tájí-rí tu'un nuu ndí'usiá tiku'ni kákandíja ja káxiukú ndáñúu Asia. Jín-ró ná kóo tu'un luu ío ini-ya jín tú'un kuaká'nu ini ja kí onde nuu máa Dios, I'a ío, I'a ni io, I'a kii, jín onde nuu usiá Espíritu, I'a ká'in yu'u mesa nuu tá'ú-yá tiñu, ⁵ jín onde nuu Jesucristo, I'a kúu testigo ndaa. Te máá-yá ni nachaku xna'an-ga vásá taká-ga ñáyivi ní kaji'i. Te tin-ya só'o taká rey ñuyívi. Te máá-yá kúndá'ú ini-ya yóo, te ni nakacha-ya kuáchi-yó jín niñí-yá. ⁶ Te ni nduu-yó rey jín sutu nuu Táa-ya Dios ni sá'a-ya. Núsáa te ná nákana jaa-yó-yá. Te ná tá'ú-yá tiñu nuu-yo ní káni ní kuiá. Amén. ⁷ Kuni so'o, chí kii-ya jín vikó nu'un. Te ndivii ñáyivi jín taká-i ja ní kakaan-i-ya,

kun̄i-i nuu-yá. Te taká tata in̄i ñuyívi, nde'e kó'ó-i ja'a-yá. Súan ná koo. Amén. ⁸ Máá-rí kúu nátu'un letra Alfa jíin Omega, nuu kéjá'á jíin núu ndí'i, áchí máá Tatá Dios, I'a ío, I'a n̄i io, I'a kii, I'a kúñá'nu xaan. ⁹ Máá-rí kúu ñani-ro Juan, te jíto ta'an-ri tundó'o jíin-ró. Te ká'in ta'an-yo núu tá'ú-yá tiñu. Te ká'in n̄i'in-yó sá'a Jesucristo. N̄i kanchaa-ri isla Patmos siki tú'un Dios jíin siki já kúu-ri testigo nuu tú'un n̄i ka'an ndaa Jesucristo. ¹⁰ Te máá Espíritu, n̄i jaka-ya rúu ñn kivi íi máá Jító'o-yo. Te n̄i jini so'o-ri ichi yatá-rí ñn tu'un jaa nátu'un corneta. ¹¹ Te n̄i ka'an: Máá-rí kúu nátu'un letra Alfa jíin Omega, ja xnáñúú jíin já sándí'í-na. Chaa nuu ñn tutu taká ja kuní-ro núu, te tájí-ró ná kí'in nuu ndí'usiá tikun̄i kákandíja káxiukú iní ndañúu Asia: ñuu Éfeso, ñuu Esmirna, ñuu Pérgamo, ñuu Tiatira, ñuu Sardis, ñuu Filadelfia, jíin ñúu Laodicea. Achí.

Ja ní jini Juan nuu-yá

¹² Te n̄i jíó kóto-ri ja kuní-ri ndéja ká'an jíin-rí. Te nuu ní jíó káva-ri, te n̄i jini-ri usiá candelero oro. ¹³ Te sava ma'ñú taká candelero-ún kánde ñn I'a ja ná kuní koo máá Sé'e chaa. Te ñú'un ñí-yá ñn sa'ma ní jinū onde nuu já'a-yá. Te nú'ni jika-yá jíin ñn sanchii oro. ¹⁴ Te xini-yá jíin íxi-yá kánda kujín nátu'un íxi kujín ri, nátu'un yu'a volcán, te nduchi-yá nátu'un yáá ñú'un, ¹⁵ te ja'a-yá nátu'un latón fino, ja ní nandu'a in̄i jinū súan kuní koo. Te ní'in ká'an-ya nátu'un nuu kuá'a ndúcha. ¹⁶ Te in̄i ndavá'a-ya tñn-ya usiá tiñúú xíní. Te in̄i yu'u-yá kenda ñn machete xaan já úu yu'u. Te nuu-yá kaa nátu'un ndikandii hora nándii ndáxín xaan. ¹⁷ Te

nuu ní jini-ri nuu-yá, te ni ndua-ri nuu já'a-yá nátu'un ni ji'i-ri. Te ni chaa-ya ndává'a-ya sikí-rí. Te ni ka'an-ya jín-ri: Ma yú'ú-ro. Máá-rí kúu ja xnáñúú jín já sándí'í-na. ¹⁸Te I'a chakú kúu-ri. A ni ji'i-ri núú, ko vina chi kuchaku-ri ní káni ní kuiá. Amén. Te tñn-ri ndakáa nuu ká'jin ndiyi, jín ku'e_e já'ni yóó. ¹⁹Chaa nuu tutú taká ja ní jini-ro, jín taká ja íó, jín taká ja kóo nú ná já'a ya'á. ²⁰Ya'á kúu tu'un sa'í ndí'usiá tiñuú xíní já ní jini-ro tñn ndavá'a-ri, jín ndí'usiá candelero oro. Usiá tiñuú xíní-ún kákuu ndajá'a núu ndí'usiá tiku'ni. Te usiá candelero ja ní jini-ro-ún kákuu ndí'usiá tiku'ni.

2

Tu'un nuu tiku'ni ñuu Éfeso

¹Chaa-ró tutú nuu ndájá'a tiku'ni ñuu Éfeso: Súan ká'an máá I'a tñn usiá tiñuú xíní jín ndává'a-ya, te jika kuu-ya má'ñú usiá candelero oro: ²A jini-ri tiñu sá'a-ró, ja ní'in sátiñu-ró jín já ní'in kándii-ro, jín já tú kúsi iní-ro kivi nduu-ro jín cháa ñáá. Te ni jito nchaa-ro cháa káka'an ja apóstol kákuu-de. Te ni kajini-ro já máni káxndá'ú ñá'an-de. ³Te suni jini-ri ja kándii ni'in-ró vasa ni ndo'o-ró, te tú ní kuítá-ro já ní sátiñu-ró já'a-rí. ⁴Ko ná kíñi'in-ri ñn sikí-ro, chi ni xnúu-ró kú'a ja maní-ro jín-ri xnáñúú núú. ⁵Núsáá te ná núku'un ini-ro ndé onde ni jungava-ró. Ná nákani ini-ro, te ná sá'a-ró ná ni sá'a-ró xnáñúú. Chi nú túu, te chaa yachi-ri nuu-ro, te kuanchaa-ri candelero máá-ró nuu kándii, te nú tú nakani ini-ro. ⁶Ko íó ñn ja ní kee va'a, chi kití ini-ro jíto-ró tíñu kásá'a chaa

nicolaítas. Te suni máá-rí kití inji-ri jíto-ri tiñu-ún.
 7 Chaa ío so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an Espíritu
 nuu tíku'ni kákandíja. Chaa kundéé, kua'a-ri nde'e
 yúnu chakú kee-dé. Te yunu-ún kándijí nuu jardín
 Dios.

Tu'un nuu tíku'ni ñuu Esmirna

8 Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ni ñuu
 Esmirna: Súan ká'an máá I'a xnáñúú jíin sándí'i-na,
 I'a ni jíi te ni nachaku-ya. 9 A jiní-ri tiñu sá'a-ró
 jíin túndó'o tá'an-ro. Te ndá'ú tá'an-ro, ko kúká-ró.
 Te ío sava chaa káka'an-de ja judío kákuu-de. Ko
 nasuú kákuu-de. Chí onde ve'e sinagoga Satanás
 vai koyo-de. Te káka'an ndiva'a-de jíin-ró. 10 Ma
 yú'ú-ro já á yani ndo'o-ró, chí kui'na, taan yakú
 róo vekaa, náv'a koto nchaa róo. Te ta'an-ro
 túndó'o uxí kivi. Ko ná skíkuu va'a-ró vasa ná
 kúu-ro. Nú súan te kua'a-ri premio chakú nuu-ro.
 11 Chaa ío so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an Espíritu
 jíin tíku'ni kákandíja. Chaa kundéé, ma tá'an-de
 tundó'o ja kúu-de vuelta uu.

Tu'un nuu tíku'ni ñuu Pérgamo

12 Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ni ñuu
 Pérgamo: Súan ká'an máá I'a tñin machete xaan
 uu yu'u. 13 A jiní-ri tiñu sá'a-ró, chí ncháá-ro núu
 kánchaa mesa Satanás. Te suni jiní-ri ja kándíja
 ni'in-ró rúu, te tú ní ské'ichi-ro tú'un kándíja-ró
 sikí-rí vasa kivi-ún ni jíi testigo va'a-ri Antipas
 ma'ñú-ró jíiná'an-ró núu ncháá Satanás. 14 Ná
 kíni'in-ri yakú tu'un sikí-ro. Chí jíin-ró jíin káxiukú
 sáva ñayivi káchiñú'ún sá'an Balaam. Chí chaa-ún,
 ni stá'an-de sa'an-ún nuu Balac. Te ni jungoyo se'e

Israel kuachi, chi ni kayee-í ndeyu ní soko núu ndosó, te ni kasáténé-i, ni sá'a-de. ¹⁵ Suni súan káxiukú sáva ñayivi káchiñú'ún sá'an chaá Nicolaítas jíin-ró, te kití iní-ri jíto-ri sa'an-ún. ¹⁶ Nakani iní núsáá, chí nú túu, te chaá yachi-ri nuu-ro, te kuatá'an-ri jíin-i jíin machete ja kenda yu'u-rí. ¹⁷ Chaá ío so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an Espiritu jíin tíku'ni kákandíja. Chaá kundéé, nuu-dé kuá'a-ri staa ándiví ja yísa'í. Te suni kuá'a-ri ñn yuu kujjín lúli núu-dé. Te nuu yúu-ún koso ñn sí'ví jáá ja tú ni ñn-i kuni, chí máá cháa ni'in-ún.

Tu'un nuu tíku'ni ñuu Tiatira

¹⁸ Te suni chaá-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ni ñuu Tiatira: Súan ká'an máá Sé'e Dios, I'a ñáv'a nduchi nátu'un yáá ñú'ún, jíin já'a nátu'un latón fino. ¹⁹ A jiní-ri tiñu sá'a-ró, ja kúndá'ú iní-ro tá'an-ró, jíin já kándíja va'a-ró, jíin já játíñu-ró, jíin já kándii ni'in-ró. Te suni jiní-ri ja ví'i-gá sátiñu-ró vína vásá xnáñúú. ²⁰ Ko ná kíñi'in-ri yaku tu'un siki-ro. Chí tú skúnu-ró ñá'an nání Jezabel. Te áchí-ña ja ñá'an jáni tu'un Dios kúu-ña. Te stá'an-ña tú'un, te xndá'ú-ña ñáyivi kájatíñu nuu-rí, ja ná kóo tini iní-i jíin já ná kée-í ndeyu sokó núu ndosó. ²¹ Te ni ja'a-ri tiempo nuu-ña ja ná nákani iní-ña ja jika téné-ña. Ko tú kuni-ña nákani iní-ña. ²² Vína te ndo'o-ña ñn kue'e sá'a-ri. Te taká ñayivi kasáténé jíin-ña, suni kuá'a-ri tundó'o xaan núu-í, te nú tú nakani iní-i tiñu kásá'a-i. ²³ Te ka'ni-rí se'e-ña ná kúu-i. Te kuni taká tíku'ni ja máá-rí kúu I'a nándúkú víi iní ja jiní tuní jíin iní añú. Te kuá'a-ri ya'u nuu ñn ñn-ró ndasa tiñu kásá'a-ró. ²⁴ Ko nuu sáva-ga-ro

já káxiukú-ró iní ñuu Tiatira, ja tú kákandíja-ró sá'an jian, jíin já tú ní kájini-ro tú'un yí Satanás, chí súan káskúnání sáva-i sa'an-ún, nuu máá-ró ká'an-ri ja má cháa-ri inga carga siki-ro. ²⁵ Ko ja á kátin-ró, kutiin ni'in-ró ondé kivi cháa-ri. ²⁶ Te cháa kundéé cháa jándatu taká tiñu tá'ú-rí onde sandi'i-na, kua'a-ri fuerza nuu-dé ja tin-de so'o taká nación. ²⁷ Te suni natu'un ni ni'in máá-rí fuerza nuu Táa-ri, súan tá'ú cháa-ún tiñu nuu-i jíin bastón kaa, te ka'nu-de-i natu'un nuu tá'u kisi. ²⁸ Te kua'a-ri tiñuú xíní jáñá'an nuu-dé. ²⁹ Chaa ío so'o; ná kúni so'o-de tu'un ká'an máá Espiritu nuu tíku'ni kákandíja.

3

Tu'un nuu tíku'ni ñuu Sardis

¹ Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ni iní ñuu Sardis: Súan ká'an máá I'a ja ñáva'a usia Espiritu Dios, jíin usiá tiñuú xíní: Máá-rí jini-ri tiñu sá'a-ró, ja káka'an-i ja chakú-ro, ko a ni ji'i-ro. ² Ná náta'u núu-ro. Te nakani ni'in-ró yakú-ga ja ndúkú kúu. Chí ni jini-ri ja tiñu sá'a-ró tú ío va'a va'a nuu Dios. ³ Núsáá te ná núku'un ini-ro naún ní ni'in-ro jíin já ní jini so'o-ró. Kuandatu, te nakani ini-ro. Chí nú tú kundito-ró, te cháa-ri natu'un ñaku'ná. Te ma kuni-ro na hora cháa-ri nuu-ro. ⁴ Ko ío yaku-ni ñayivi jíin-ró iní ñuu Sardis, ja tú ní kásachá'an-i sa'ma káñu'un-i. Te máá-i, ku'un-i sa'ma kuíjín te kaka-i jíin-rí. Chí ñayivi vá'a kákuu-i. ⁵ Chaa kundéé, súan-ni ku'un-de sa'ma kuíjín chú'un-ri-de. Te ma ndá'va-ri sí'vi-de nuu libro chakú. Te kani ndaa-ri tu'un-de nuu Táa-ri, jíin

núu táká ndajá'a-yá. ⁶ Chaa ío so'o, ná kuní so'o-de tu'un ká'an máá Espíritu nuu tíku'ni kákandíja.

Tu'un nuu tíku'ni ñuu Filadelfia

⁷ Te suni chaa-ró tutú nuu ndajá'a tíku'ni iní ñuu Filadelfia: Máá I'a ndoo, I'a ndaa, I'a tñn ndakáa David, I'a júña te tú ni ñn kúu nakasu, I'a jasú te tú ni ñn kúu nakuña, súan ká'an máá-yá: ⁸ Jiní-ri tiñu sá'a-ró. Vina te nuu-ro ní juña-ri ñn yuxé'é, te ma kúu kasu ni ñn ñayivi, chi vasa ñn tí'li-ni fuerza ñáva'a-ró, ko ni jandatu-ro tú'un-ri, te tú ní ské'ichi-ro rúu. ⁹ Te ñayivi káxiukú iní ve'e sinagoga Satanás, ja káka'an-i ja ñayivi judío kákuu-i, ko káxndá'ú-i chi nasuú kákuu-i, vina te chakoyo-i te jukuiñi jíti-i nuu já'a-ro sá'a-ri. Yúan-na te kuni-i ndasa kúndá'ú iní-ri róó. ¹⁰ A ni jandatu-ro tú'un ni ka'an-ri ja ná kundii ni'in-ró. Ja yúan náma-ri róó nuu túndó'o kii ñí ñuyivi, ja kóto ncha-ri ñayivi káxiukú iní ñuyivi. ¹¹ A yani chaa-ri. Núsáa te kutiñ ja á tñn-ró, náva'a tú ni ñn ñayivi kuánchaa premio-ro núu-ro. ¹² Chaa kundéé, ná sá'a-ri-de natu'un ñn pilar iní ve'e ij Dios máá-rí. Te ma kenda kuti-dé yata vé'e. Te chísó-rí sí'ví Dios máá-rí nuu-dé, jíin sí'ví jáá máá-rí, jíin sí'ví ñuu Dios máá-rí ja kúu ñuu Jerusalén jáá ja kúun kii ichi ándí'ví ondé nuu Dios máá-rí. ¹³ Chaa ío so'o ná kúni so'o-de tu'un ká'an máá Espíritu jíin tíku'ni kákandíja.

Tu'un nuu tíku'ni ñuu Laodicea

¹⁴ Te suni chaa-ró tutú nuu ndajá'a tíku'ni iní ñuu Laodicea: Súan ká'an máá I'a kúu Amén, I'a

kúu testigo skíkuu ndaa, I'a xnáñúú-gá vásá táká ndatíñu ja ní sá'a Dios. ¹⁵ A jiní-ri tiñu sá'a-ró, ja ná tú vijin-ró ni tú ní'ní-ró. Va'a-ga ní ío vijin-ró xí ní ío ní'ní-ró núú. ¹⁶ Ko vixin-ni-ró, tú vijin-ró ni tú ní'ní-ró. Ja yúan nátava-rí róo iní yu'u-rí. ¹⁷ Chí áchí-ro: Chaa kúká kúu-ri, te ja bueno ni ndukúká-rí, tú naún nándi'i-ri, áchí-ro. Te tú jiní-ro já cháa kákini, chaa ñáá, chaa ndá'ú, chaa kuáá, chaa víchí líi kúu-ró. ¹⁸ Núsáá te ká'an ni'in-ri jín-ró: Nuü-rí ná kuáan-ró oro ni nandu'a ni sá'a ñu'un, náva'a ndukúká ndíja-ró. Te ku'un-ró sá'ma kuíjín, náva'a tuká kuka nuü-ro já víchí líi-ro. Te chu'un-ró taná nduchi-ro náva'a kuu nde'é-ró. ¹⁹ Máá-rí ká'an xaan-rí te xndó'o-ri taká ñayivi já kúndá'ú iní-ri. Núsáá te kuítú iní-ro te nakani iní-ro. ²⁰ Kuni so'o-ró, chí kándii-ri yuxé'é te ká'an-ri. Te nú ndé in ñayivi kúni so'o tu'un ká'an-ri, te kuña-i yuxé'é, yúan-na te kivi-ri ve'e-i, te kuxíni-ri jín-i, te máá-i jín-rí. ²¹ Chaa kundéé, kua'a-ri tu'un ja kúnchaa-de jín-rí mesa nuü tá'ú-rí tiñu, nátu'un ni kundéé máá-rí, te ni nungoo-ri jín Táa-ri mesa nuü tá'ú-yá tiñu. ²² Chaa ío so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an máá Espíritu jín tíku'ni kákandíja. Achí-ya.

4

Ja kánakuatá'ú-i nuü I'a kánchaa mesa

¹ Yuán-na, te ni nde'é-rí, te ichi ándiví ní jiní-ri núña in yuxé'é. Te tu'un ni ka'an núú jín-rí, nátu'un in corneta, ni ka'an tuku: Ichi yá'a kaa-ró, te stá'an-ri nuü-ro táká tiñu koo kúkuéé-ga, áchí.

² Te máá Espíritu, ni jaka-ya rúu. Yúan te ni jiní-ri

ñn mesa, kándij andíví, te nuu mesa-ún kánchaa ñn I'a. ³ Te I'a kánchaa-ún, káa-ya nátu'un kuní koo ñn yuu kuí ndí'í jíin yúu kua'á. Te ñn tikoye'ndé jíko ndúu xiin mesa-ún, kuní koo ná luu káa yuu kuí kuáán. ⁴ Te xiin mesa-ún ío oko kuun mesa. Te ñi jini-ri nuu okó kuun cháa ñá'nu káxiukú núu mesa-ún, káñu'un-de sa'ma kuíjín. Te xiní-dé suni káñu'un corona oro. ⁵ Te onde nuu mesa-ún ndeyú. Te ká'an taja. Te ní'in. Te nuu mesa-ún kayú usia linterna ñu'un, ja kakuu ndí'usía Espiritu Dios. ⁶ Te nuu mesa-ún ío ñn nátu'un mar nátu'un vidrio ja ndíi ní'ni. Te ma'ñú mesa jíin xín mesa ío kuun kiti. Te ío kua'a ndúchi-tí ichi núu-tí jíin ichi yata-tí. ⁷ Te kiti ñn jíto-ti nátu'un ñn ndika'a, te kiti úu, nátu'un ñn chelu. Te kiti uní, ñaa-ti núu cháa, te kiti kúun, nátu'un ñn yachókó ndéché. ⁸ Te ndikúun kiti-ún, ío iñu ndijin-tí, ná ñn ná ñn-ti. Te ichi iní-ti jíin níi xín-tí ío kua'a ndúchi-tí. Te ndúu ñúu tú kájukuiñi-ti jíta-ti yáa yá'a: I'a ii, I'a ii, I'a ii, kúu máa Tatá Dios, I'a kúñá'nu xaan, I'a ñi jo, I'a ío, I'a kii, áchí-ti. ⁹ Te hora ja kánakana jaa kiti-ún, káka'an-ti tú'un jíñú'ún, kánakuatá'ú-tí nuu I'a kánchaa mesa, I'a chakú níi káni níi kuiá, ¹⁰ te máa hora yúan kájukuiñi jíti okó kuun cháa ñá'nu-ún nuu I'a kánchaa mesa. Te káchiñú'ún-de-ya ja chakú-ya níi káni níi kuiá. Te káchukú-de corona-de nuu mesa te káka'an-de: ¹¹ Táta Dios máa-ná. Xáán va'a I'a kúu-ni ja nákana jaa-i níi, ja ká'an-i tu'un jíñú'ún jíin-ní, jíin ja ndíso-ni taká fuerza. Chi máa-ní, ñi sá'a-ni taká ndatiñu. Ja kúu iní máa-ni ñi sá'a-ní, te ñi kuvá'a, áchí-de.

5

Tu'un tutu t̄in Lélú Dios

¹ Te n̄i jini-ri ja I'a kánchaa mesa-ún, t̄in-ya ñin tutu in̄i ndavá'a-ya. Te tutu-ún, yóso tú'un ichi núu jíin íchi yatá. Te ndasú jíin usiá sello. ² Te n̄i jini-ri ñin ndajá'a ní'in ja ká'an jaa-ya ñin tu'un: Ndéja vá'a kuu kuña tutu yá'a, te xndónnda sello, áchí-ya. ³ Te ni ñin ja ío andíví, ni in̄i ñuyívi, ni ichi chíi ñu'un, tú ní kúu kuña tutu-ún, ni tú kúu nde'é núu. ⁴ Te xaan ní nde'e-ri, chí tú ní kenda ni ñin ja vá'a ja kuña tutu-ún, ni ja ká'u, ni ja ndé'é núu. ⁵ Te ñin chaa ñá'nu-ún, n̄i ka'an-de jíin-ri: Ma ndé'e-ro. Yá'a nde'é-ró, máa ndíka'a tata Judá, tata David, a n̄i kundée-yá, te ja yúan kúu kuña-ya tutú-ún, te xndónnda-ya usiá sello-ún. ⁶ Te sava ma'ñú mesa jíin ndíkúun kiti-ún n̄i jini-ri ja kándii ñin lélú má'ñú cháa ñá'nu. Te jito-ti nátu'un ja á n̄i kaja'ni-í-ti. Te ío usiá ndiki-tí jíin usiá nduchi-tí. Ya'á kákuu ndí'usiá Espíritu Dios ja ní táji-yá kája'an n̄i ñuyívi. ⁷ Te n̄i jaa-ya. Te n̄i ki'in-ya tutú-ún in̄i ndavá'a I'a kánchaa mesa. ⁸ Te ja ní ki'in-ya tutú-ún, te ndíkúun kiti jíin ndí'okó kuun cháa ñá'nu, n̄i kajukuiñi jítí-de nuu máa Lélú. Te taká-de t̄in-de ñin yaa nání arpa, jíin ñin ko'o kúu ja ñu'un susia kutú, yúan kákuu tu'un kájikan ta'u ñáyivi ndóo. ⁹ Te n̄i kajita-de ñin yaa jáá: Xáan va'a I'a kúu-ní. Te kuu ki'in-ní tutu-ún te xndónnda-ní sello, chí n̄i kaja'ni-í níí, te jíin n̄iñí-ní n̄i nakuaan-ní ñáyivi taká tata, taká yu'u, taká ñuu, taká nación, ja ná nó'on-i nuu Dios. ¹⁰ Te n̄i nduu-i rey jíin sutú nuu Dios, n̄i sá'a-ní,

te tá'ú-i tiñu iní ñuyívi, áchí-de kájita-de. ¹¹ Te máá-rí Juan, ñi nde'é-rí, te ñi jini so'o-ri káka'an kua'a ndájá'a-yá, ká'in xiin mesa jíin kítí-ún, jíin cháa ñá'nu. Te ñi ka'io kua'a xáan-yá, nátu'un millón ja millón. ¹² Te ñi kaka'an jaa-ya: Xáan va'a I'a kúu Lélú já ní kaja'ni-í. Ja yúan ná kúndiso tíñu-ya, jíin tú'un kúká, jíin tú'un ndíchí, jíin tú'un ndíso fuerza, te taká ñayívi, ka'an jíñú'ún-i jíin-yá, te nakana jaa-i-ya, náva'a súan nduñá'nu-ya, áchí ndajá'a-yá. ¹³ Te ñi jini so'o-ri ja ndívii já ío iní andívi, jíin iní ñuyívi, jíin chí ñuyívi, jíin iní mar, taká yúan ñi kaka'an: Tu'un nduñá'nu jíin tú'un ndíso fuerza ná kóo nuu I'a kánchaa mesa, te ná nákana jaa-yó-yá te ka'an jíñú'ún-yó jíin-yá ní káni ní kúia, áchí. ¹⁴ Te ñi kaka'an ndikúun kítí-ún: Súan ná kóo, áchí-ti. Te ndí'okó kuun cháa ñá'nu-ún, ñi kajukuiñi jíti-de nuu I'a chakú ní káni ní kúia, te ñi kachiñú'ún-de-ya.

6

Ndi'usia sello

¹ Te ñi jini-ri Lélú ja ní xndón-da-ya ñin tá'an usia sello-ún. Yúan-na te ñi jini so'o-ri ká'an ñin ja kúun kítí chakú-ún, nátu'un ñin taja: Ña'an te kuni-ro, áchí-ti. ² Te ñi nde'é-rí. Te ñi jini-ri ñin caballo kujín. Te chaá yóso-tí-ún, ñi tin-de ñin ndua. Te ñi ni'in-dé ñin corona xini-dé. Te ja á ñi kundéé-de sava te ñi kenda-de náva'a kundéé-ga-de. ³ Te ñi xndón-da-ya sello uu-ún. Yúan-na te ñi jini so'o-ri ká'an kítí uu: Ña'an te kuni-ro, áchí-ti. ⁴ Te ñi kenda tuku ñin caballo kuá'á. Te chaá yóso-tí-ún, ndíso

tíñu-de ja kuánchaa-de paz nuu ñúyívi, náva'a ka'ni tá'an ñayívi jíná'an-i. Te suni ni ni'in-dé ñn machete káni. ⁵ Te nuu ní xndón-da-ya sello uní, te ni jini so'o-ri ká'an kiti uní: Ña'an te kuni-ro, áchí-ti. Te ni nde'é-rí. Te ni jini-ri ñn caballo túún. Te chaa yóso-tí-ún, tñn-de ñn balanza. ⁶ Te ni jini so'o-ri ñn tu'un ma'ñú ndíkúun kiti-ún, ká'an: ñn kilo trigo ja ñn peso, te uní kilo cebada ja ñn peso, ko ma stíví-ró aceite jín vino, áchí. ⁷ Te ni xndón-da-ya sello kuun. Te ni jini so'o-ri ká'an kiti kúun: Ña'an, te kuni-ro, áchí-ti. ⁸ Te ni nde'é-rí. Te ni jini-ri ñn caballo kuáan. Te ja yóso-tí-ún, nání Muerte, te infierno ndikín yata-ún, te ndíso tíñu ja ndón-da siki ñn cuarta parte ñuyívi, te kuu-i sá'a jín machete, jín tamá, jín kué'e, jín kiti xa'an ja ío ini ñuyívi. ⁹ Te ni xndón-da-ya sello u'un. Te chii altar ni jini-ri taká añú ni kaji'i siki tú'un Dios jín siki tú'un ni kajani ndaa-i. ¹⁰ Te ni kakana jaa-i: Táta, I'a ñá'nu, I'a ndaa, I'a ndoo kúu-ní. Nasa-ga kivi te sánda-ní tíñu ñayívi káxiukú iní ñuyívi, te nani'in tá'an-ní jín-i siki niñi-ná ja ní kaja'ni-í náá, áchí-i. ¹¹ Yúan-na te ni ja'a-ya sá'ma kuujín núu-í ná kú'un-i. Te ni ka'an-ya jín-i ja ná ndétatú núu-ga-i onde ná jínu taká tá'an-i jín ñaní-i, chi suni kuu yúan nátu'un ni kaji'i máa-i. ¹² Te ni xndón-da-ya sello iñu. Te ni jini-ri ñn ñutáan xa'an. Te ndikandii ní kutúún nátu'un sa'ma túún, te yoo ni nduu nátu'un niñi. ¹³ Te tíñuú xíní ándíví, ni jungoyo-ti núu ñú'un, nátu'un júngoyo nde'e yúnu mérkexe sá'a tachí xa'an. ¹⁴ Te andívi ni kuxio kua'an, nátu'un nátuu-yó tutú. Te ndivii yúku jín isla ni kuxio nuu ká'jin. ¹⁵ Te

ṭaká rey ñuyívi, jíin cháa kákuñá'nu, jíin cháa kúká, jíin cháa capitán, jíin cháa ni'in, jíin ndívii mozo, jíin ndívii ñáyivi kájika kuu ndicha-na, ni kachisa'í-i máa-i iní yaṭ kava jíin má'ñú káva já ío yuku. ¹⁶ Te ni kaka'an-i jíin yúku jíin káva-ún: Jungava siki-rí jíná'an-ri, te ná jákusa'í-ri nuṭ I'a kánchaa mesa, chí máa Lélú kití iní-ya núu-ri. ¹⁷ Chí a ni jaṭ kivi já kití iní-ya núu-yo. Te ndé chaa kanda-ga kundij. Achí-i.

7

¹ Yuán-na te máa-rí, Juan, ni jini-ri kuun ndájá'a-yá ká'jin ndíkúun lado ñuyívi, te kájasu-ya núu kée ndíkúun tachí nuṭ ñú'un, náva'a tuká kee tachí núu ñú'un, ni nuṭ mar, ni nuṭ in yunu. ² Te ni jini-ri inga ndájá'a-yá ni kaa-ya vái-ya íchi núu kána ndikandii. Te tñn-ya sello Dios, I'a chakú. Te ni kana jaa-ya xiní ndíkúun ndájá'a já kándiso tíñu ja stíví-yá ñuyívi jíin mar. ³ Te ni ka'an-ga-ya: Ma stíví-ró ñuyívi, ni mar, ni ṭaká yunu, onde ná cháa-yó tuní chaan táka mozo Dios máa-yó, áchí-ya. ⁴ Te ni jini tu'un-ri ja ío ciento uṭ xiko kuun mil ñáyivi kánchaa tuni. Te ja ká'io tuni-ún kákuu tata ṭaká se'e Israel. ⁵ Te uxí uṭ mil tata Judá, jíin uxí uṭ mil tata Rubén, jíin uxí uṭ mil tata Gad kánchaa tuni. ⁶ Te uxí uṭ mil tata Aser, jíin uxí uṭ mil tata Neftalí, jíin uxí uṭ mil tata Manasés kánchaa tuni. ⁷ Te uxí uṭ mil tata Simeón, jíin uxí uṭ mil tata Leví, jíin uxí uṭ mil tata Isacar kánchaa tuni. ⁸ Te uxí uṭ mil tata Zabulón, jíin uxí uṭ mil tata José, jíin uxí uṭ mil tata Benjamín kánchaa tuni. ⁹ Yuán-na te ni

nde'é-rí. Te n̄i jini-ri kua'a xaan ñayivi, ja ní ñin chaa, ma kúu ka'u-de. Taká nación, jín taká tata, jín taká ñuu, jín taká yu'u, ká'jin-i nuu mesa jín núu máa Lélú. Te káñu'un-i sa'ma kuíjin, te kátjin-i yuku ñuu. ¹⁰ Te n̄i kakana jaa-i: Dios máa-yó, ja kánchaa-ya mesa máa-yá, jín máa Lélú, kúu I'a náma yóo. ¹¹ Te taká ndajá'a ká'jin xiin mesa jín xín chaa ñá'nu-ún, jín xín ndíkúun kiti, n̄i kajukuiñi jítí-yá nuu mesa, te n̄i kachiñú'ún-yá Dios. ¹² Te n̄i kaka'an: Amén. Ná nákana jaa-yó Dios máa-yó. Ná kúta'u-yo núu-yá. Ná ká'an jínú'ún-yó jín-yá. Xáan ndíchi-yá. Te ndiso-ya taká tiñu jín taká fuerza. Súan ná ndúñá'nu-ya ní kani ní kuiá. Amén. Achí. ¹³ Te ñin chaa ñá'nu-ún n̄i ka'an-de jín-rí: Ndé ñayivi kákuu ja káñu'un sa'ma kuíjin yá'a, te ndéchi vái koyo-i, áchí-de. ¹⁴ Te n̄i ka'an-ri jín-de: Máa-ní jiní, tata, áchí-ri. Te n̄i ka'an-de jín-rí: Yá'a kákuu ñayivi ní kenda koyo nuu túndó'o xaan. Te n̄i kanakacha-i sa'ma-í, te n̄i kanasákiyi-i jín niñi Lélú. ¹⁵ Ja yúan ká'jin-i nuu mesa nuu tá'ú Dios tiñu. Te kájatíñu-i nuu-yá ndúú ñúú-ni ini ve'e ii-yá. Te I'a kánchaa mesa, koto va'a-ya-í, ch̄i tu'ma-i-ya. ¹⁶ Te tuká kuu-i soko, ni tuká kuch̄i-i nducha, te tuká ndo'o-i ja ní'ní sá'a ndikandii, ¹⁷ ch̄i Lélú ja kánchaa ma'ñú mesa, kundito-ya-í. Te kuxnúú-yá nuu-í ki'in-ya jín-i nuu kána nducha chakú. Te Dios nakua'a-ya ndúcha núu-í jíná'an-i. Achí-de.

8

Ndi'usiá corneta

1 Te Lélú, nì xndón_{da}-yá sel_{lo} usiá. Yúan-na te nì kuná'ín-ni inì andíví nátu'un sava hora. 2 Te nì jini-ri ndí'usiá ndajá'a já ká'jin-yá núu Dios. Te nì kani'in-yá usiá corneta. 3 Te nì chaa inga ndajá'a kándá'á-yá ñn ko'ò kúu oro. Te nì jukuiñi-yá núu altar. Te nì ni'in-yá kua'a súsia kutú náva'a sáká núu-yá jíin tú'un kájikān ta'u ñáyivi ndóo nuu altar oro ja kándij nuu mesa-yá. 4 Te ñu'ma susia kutú-ún jíin tú'un kájikān ta'u ñáyivi ndóo, nì kenda inì nda'a ndajá'a-yá-ún, te nì kaa kua'an onde nuu Dios. 5 Yúan-na te nì ki'in ndajá'a-yá-ún ko'ò kúu. Te nì skútú-yá ñu'un altar. Te nì jacha-yá sikí ñuyívi. Te nì ka'an taja. Te nì ni'in. Te nì ndeyu. Te nì taan. 6 Te ndí'usiá ndajá'a já ní kani'in-yá usiá corneta, nì kasátu'a-yá máa-yá ja xndé'e-yá. 7 Te ndajá'a ñn, nì xndé'e-yá corneta-yá. Te ñíñi jíin ñú'un ja ní saka nuu jíin niñi, nì kuun sikí ñuyívi. Te nì kayu ñn tercera parte ñuyívi jíin yúnu, te ndivii ichá kuí ní kayu. 8 Te ndajá'a úu, nì xndé'e-yá corneta-yá. Te ñn nátu'un yuku ká'nu ja kayú nì jungava kua'an nuu mar. Te ñn tercera parte mar nì nduu niñi. 9 Te nì kaji'i sava kiti ká'jin chii nducha-ún ja káichaku-ti núú, te suni ñn tercera parte barco nì naa. 10 Te ndajá'a uní, nì xndé'e-yá corneta-yá. Te ichi ándíví ní jungava ñn tiñuú xini ká'nu. Te kayú nátu'un ñn ñu'un yiti. Te nì jungava sikí ñn tercera parte yucha, jíin sikí sókó ndúcha. 11 Te tiñuú xini-ún, nání-ti ja uá. Te ñn tercera parte nducha ní nduu uá. Te nì kaji'i kua'a ñáyivi já sikí ndúcha-ún, chi nì nduu uá-cha. 12 Te ndajá'a kúun, nì xndé'e-yá corneta-yá. Te ñn

tercera parte ndikandii jín yóo, jín tíñuú xíní, nì nda'va. Te nì kutúún sava-ún jíná'an. Te tuká ní túun sava ndúú jín sáva ñúú.

Sikì uní tundó'o

¹³ Te nì nde'é-rí. Te nì jini so'o-ri ká'an jaa ñn ndajá'a ndéché-yá inì sava andívi: Naka ndá'ú kuu ñayívi káxiukú iní ñuyívi, chí a yani koo yaku-ga corneta ja xndé'e unì-ga ndajá'a-yá, áchì-ya.

9

¹ Te ndajá'a ú'un, nì xndé'e-ya corneta-ya. Te nì jini-ri ñn tíñuú xíní já ní jungava ichi ándívi onde sikì ñuyívi. Te nì ni'in-yá ndakáa tunchi kúnú xáan. ² Te nì juña-ya tunchi. Te nì kaa ñu'ma tunchi-ún nátu'un ñu'ma ñn jinú ká'nu. Te nì kuñaa núu ndikandii ní sá'a ñu'ma tunchi-ún. ³ Te chí ñu'ma-ún nì kenda koyo ndikuá'yú ní jichá-tì iní ñuyívi. Te nì kani'in-tí fuerza, nátu'un kúrsiuku ñuyívi. ⁴ Te nì ta'u tíñu nuu-tí ja má stíví-tí icha nuu ñú'un, ni yuku kuí, ni ñn yunu, chí máni ñayívi já tú ncháá tuni Dios chaan-í. ⁵ Te nì ni'in-tí tu'un ja má ká'ni-tí, chí ná xndó'o-tì-í u'un yoo. Te nì kando'o-i nátu'un sá'a ñn kúrsiuku nú nì stují-tí yoo. ⁶ Te kivi-ún, ndúkú táka ñayívi modo kuu-i, ko ma ní'in-í. Te vasa kákuñi-i kuu-i, ko ma kúu kuu-i. ⁷ Te ndikuá'yú-ún kuní koo-tì nátu'un caballo ja ká'io tu'a kuatá'an. Te xini-tí ñú'un nátu'un corona oro, te ñaa-tì núu cháa. ⁸ Te ío ixi-tí nátu'un ixi xini ñásí'í. Te ío nu'un-tì nátu'un nu'un ndika'a. ⁹ Te kaa kúu soo-tí nátu'un ñú'un cháa kájatá'an. Te ní'in ndijin-tí, nátu'un kani'in carreta jín caballo nuu

kájinu kua'a-tí ja kíkuaatá'an-tí. ¹⁰ Te ío su'ma-tí ja ná kuní koo su'ma kúrsiuku. Te nuu sú'ma-tí ío ñn iñu kuáñú. Te kándiso tíñu-tí ja ú'un yoo xndó'o-tí táká ñayivi. ¹¹ Te iní tunchi-ún ío ñn ndajá'a kúu rey ja tá'ú tíñu nuu-tí. Te ndajá'a-ún nuu yú'u hebreo nání Abadón, te nuu griego nání Apolión. ¹² Te tundó'o ñn-ún, ni ja'a kua'an. Ko chaá ná'in úu-ga tundó'o. ¹³ Te ndajá'a iñú, ni xndé'e-ya corneta-ya. Te ni jini so'o-ri ñn tu'un ni kenda onde ndíkúun punta altar oro ja kándij nuu Dios. ¹⁴ Te ni ka'an jíin ndajá'a tíin corneta iñu: Ndají ndíkúun ndajá'a káinu'ni iní yucha ká'nu Eufrates, áchí. ¹⁵ Te ni kandaji ndíkúun ndajá'a. Te ká'io tu'a-ya, chí a ni jaá máa hora jíin kivi jíin yoo jíin kuiá, náva'a ka'ni-yá sava ñayivi. ¹⁶ Te ni jini so'o-ri ja ío uu ciento millón soldado káyoso caballo. ¹⁷ Te súan ni jini-ri caballo nátu'un jíin jáni. Te chaá káyoso-tí-ún, káñu'un-de su'nu nátu'un jito ñu'un, jíin yúu kuaán, jíin azufre. Te xini caballo-ún kándaa nátu'un xini ndíka'a, te yu'u-tí ni kenda koyo ñu'un, jíin ñú'ma, jíin azufre. ¹⁸ Te jíin uní kue'e yá'a ni kaji'i ñn tercera parte ñayivi. Súan ni sá'a ñu'un, jíin ñú'ma, jíin azufre, ja ní kenda yu'u-tí. ¹⁹ Te fuerza caballo-ún kánde iní yu'u-tí, jíin núu sú'ma-tí. Te su'ma-tí-ún kándaa nátu'un koo, te ká'io xini, te jíin yúan stují-tí-i. ²⁰ Ko sava-ga ñayivi ja tú ní kaji'i jíin kué'e yá'a, tú ní kánakani iní-i tíñu kásá'a-i, ni tú ní kásá-i ja káchiñú'un-i tachí káni jíin ndosó oro, plata, kaa, yuu, yunu, vasa tú ndé'é, ni tú jini so'o, ni tú jíka. ²¹ Ni tú ní kánakani iní-i ja kaja'ni-í ndiyi, ni ja kásá'a-i tíñu

ñavá'a, ni ja tiní ini-i, ni ja kásakuí'ná-i.

10

Tutu lúli

¹ Te ni jini-ri inga ndajá'a ní'in, ni kuun-ya íchi ándíví, yísúkun-yá viko nu'ún. Te in tikoye'ndé káxndée xini-yá. Te nuu-yá káa nátu'un ndikandii, te si'in-ya nátu'un pilar ñu'un. ² Te núña in tutu tin-ya iní nda'a-yá. Te ni jani-ya já'a vá'a-ya núu mar. Te ja'a vésé-yá nuu ñú'un. ³ Te ni kana jaa-ya nátu'un nuu ndé'e in ndika'a. Te nuu ní kana jaa-ya, te ni kaka'an ndí'usiá taja. ⁴ Te nuu ní kaka'an ndí'usiá taja, te chaa-ri tutu núu, ko ichi ándíví ní jini so'o-ri in tu'un ni ka'an jíin-ri: Kasu va'a taká tu'un ni kaka'an ndí'usiá taja-ún, te ma cháa-ró, áchí. ⁵ Te ndajá'a já ní jini-ri kándii nuu mar jíin núu ñú'un, ni ndukani-ya ndává'a-ya íchi ándíví. ⁶ Te jíin sí'ví I'a chakú ní káni ní kuiá, I'a ni sá'a andíví jíin taká ja ío iní, jíin ñúyíví jíin taká ja ío iní, jíin mar jíin taká ja ío chíi, jíin sí'ví máa-yá, ni ka'an téyíí-yá ja má kúkuée-ga kivi. ⁷ Ko kivi já ká'an ndajá'a usiá, nú ná xndé'e-ya corneta, yúan-na te skíkuu tu'un sa'í Dios nátu'un ni kastu'ún-yá nuu mozo-ya, chaa ni kajani tu'un-ya. ⁸ Te tu'un ni jini so'o-ri ichi ándíví, ni ka'an tuku jíin-ri: Kuá'an, te ki'in-ró tutu núña iní nda'a ndajá'a-yá ja kándii nuu mar jíin núu ñú'un, áchí. ⁹ Te ni ja'an-ri nuu ndajá'a-yá-ún, te ni ka'an-ri jíin-yá ja ná kuá'a-ya tutú-ún nuu-ri. Te ni ka'an-ya jíin-ri: Ki'in te kee-ro, te ku'ua chíi-ró sá'a, ko yu'u-ro, chí kuvixi nátu'un sá'a nduxi, áchí-ya.

10 Te ni ki'in-ri tutu iní nda'a ndájá'a-yá. Te ni yee-rí. Te ni kuvixi iní yu'u-rí nátu'un sá'a nduxi, ko nuu ní kókó-rí, te ni ku'ua chii-ri ni sá'a. 11 Te ni ka'an-ya jíin-ri: Jínu ñú'ún já ingá jínu kani-ró tú'un nuu kuá'a ñúu, jíin núu kuá'a ñáyivi, jíin núu kuá'a yú'u, jíin núu kuá'a rey, áchí-ya.

11

Ndi'uu testigo-ya

1 Te ni ni'in-ri in nuñí nátu'un káa in vara. Te ni kachi jíin-ri: Ndukuiñi, te chikua'á-ro vé'e ii Dios, jíin altar, jíin táka ja kachiñú'ún-i-ya yúan. 2 Ko skéndo-ro ndú'a yata vé'e ii, ma chikua'á-ro. Chi a ni ja'a-ya núu ñáyivi sín nación, te uu xiko uu yoo kuañú-i sikí ñúu ii. 3 Te kua'a-ri tu'un nuu ndí'úu testigo-ri ja káni-de tu'un ja mil uu ciento uní xiko kivi, te ku'un-de sa'ma costal. 4 Chaa yá'a kákuu uu yunu olivo jíin uu candelero ja ká'jin nuu Dios, I'a xín ñúyivi. 5 Te nú ndé in kuni sá'a ndiva'a jíin-de, te kenda ñu'un yu'u-dé, te naa íi já kájito u'u tá'an jíin-de. Te nú ndé in kuni sá'a ndiva'a jíin-de, te níni kúu súan. 6 Chaa yá'a kuu kasu-de andívi náv'a'a ma kúun-ga sau níi kivi káni-de tu'un. Te suni kándiso tíñu-de ja táka nducha nduu niñi sá'a-de. Te kuu stívi-de ñuyivi jíin táka kue'e, nasaa jínu kákuu iní máa-de. 7 Te onde nú ni jinu ni jani ndaa-de tu'un, yúan-na te nana kití kánde iní tunchi-ún. Te ndonda-ti sikí-dé. Te kuatá'an-ti jíin-de. Te kundé-ti jíin-de te ka'ni-tí-de. 8 Te ndiyi-ún kundaa-i iní nuyá'u ñuu ká'nu-ún, ja skúnání yátá-yó ñuu Sodoma jíin ñuu

Egipto, te ñuu-ún, ñi jì'ì Jito'o-yo jiká cruz. ⁹ Te ñayivi táká tata, taká ñuu, taká yu'u, taká nación, nde'é ndii-í ja káva ndiyi-ún unì kivì yósáva. Te ma kuá'a-i tu'un yuji-de. ¹⁰ Te ñayivi káxiukú iní ñuyívi, kusii iní-i kunì-i-de. Te sá'a-i ñin viko. Te kuá'a-i regalo nuu tá'an-i. Chì uu cháa ñi kajani tu'un Dios xaan ní xndó'o-de ñayivi káxiukú iní ñuyívi. ¹¹ Te onde nuu ní jinu unì kivì yósáva, te Dios, ñi nachu'un táchi-yá-de, te ñi nachaku tuku-de. Te ñi kandukoo-de. Te ñi kayu'ú xaan ñayivi ní kajini nuu-dé. ¹² Yúan-na te ichi ándíví ní kajini so'o-de ñin tu'un jaa ja ní ka'an jíin-de: Kaa kikoyo-ró íchi yá'a, áchí. Te ñayivi, ja kájito u'u-i-de, ñi kajini-í ja ní kakoyo-de kaja'an-de andíví jíin má'ñú vikó. ¹³ Te máá hora-ún ñi taan xaan. Te sava ñuu-ún ñi jungoyo. Te jíin ñútáan ñi kaji'ì usiá mìl ñayivi. Te sava-ga-i ñi kayu'ú-i. Te ñi kanakana jaa-i Dios andíví. ¹⁴ Te tundó'o uu, a ñi ja'a kua'an. Te a yani kii tundó'o unì.

Corneta sandí'í-na

¹⁵ Te ndajá'a usiá, ñi xndé'e-ya corneta-ya. Te ñi io tu'un jaa inì andíví ní kaka'an: Taká ñuu inì ñuyívi, a ñi nduu ñuu máá Tatá-yo Dios jíin Cristo-ya, te tá'ú-yá tiñu ñí káni ñí kuiá, áchí. ¹⁶ Te ndí'okó kuun cháa ñá'nu ja káxiukú mesa-de nuu Dios, ñi kajukuiñi jíití-de. Te ñi kachiñú'ún-de Dios: ¹⁷ Táta Dios, I'a tñin taká poder. A ío-ní vina, te ñi io-ní sáá, te koo-ní. Te ná kúta'u-ná nuu-ní ja ní kejá'á-ní tá'ú-ní tiñu nuu-í jíin fuerza ñi'in máá-ní. ¹⁸ Ñi kandonda vaá taká ñayivi, kákiti inì-i.

Ko n̄i kit̄i in̄i máá-ní, te n̄i jaa k̄iv̄i já kúndāa tiñu taká nd̄iyi, jíin já kuá'a-ní ja kúta'u mozo-ní, cháa n̄i kajani tu'un-ní, jíin núu ñáyiv̄i ndóo, jíin núu ñáyiv̄i kájandat̄u nuu-ní, kúu nuu ñáyiv̄i lúlí te kúu nuu ñáyiv̄i ñá'nu, te xnáa-ní ñáyiv̄i kástív̄i ñúyiv̄i, áchí-de. ¹⁹ Yúan-na te n̄i nuña ve'e ij̄ Dios onde andív̄i. Te n̄i jin̄i-ri jan̄u já ñú'un tutu contrato in̄i, te ndeyú, te ká'an taja, te táan, te xaan kúun ñíñí.

12

Tu'un ña'an jíin kóo

¹ Te ichi ándív̄i ní kenda ñ̄n tun̄i ñá'nu. ñ̄n ñasí'í ñú'un-ña ndíkand̄ii nát̄u'un sa'ma, te yúxnd̄ii ja'a-ñá sik̄i yóo, te xin̄i-ñá ñú'un ñ̄n corona ja uxí uu tiñuú xíní. ² Te ñú'un se'e-ña. Te n̄i nde'e kó'ó-ña já já'nchá káku se'e-ña, jatú-ña já skáku-ña-í. ³ Te n̄i kenda inga tun̄i ichi ándív̄i. Te n̄i jin̄i-ri ñ̄n ko kua'á ká'nu. Te ío usia xin̄i-tí jíin uxí ndiki-tí. Te ndí'usía xin̄i-tí ñú'un corona. ⁴ Te jíin sú'ma-tí n̄i stáa-t̄i ñ̄n tercera parte tiñuú xíní ní kajungoyo in̄i ñuyiv̄i. Te ko ká'nu-ún, n̄i jukuiñi-t̄i núu ñá'an skáku se'e-ún, náv̄a'a kókó-tí se'e-ña nú ná káku-i. ⁵ Te n̄i skáku-ña ñ̄n se'e yí ja tá'ú-i tiñu nuu ndív̄ii nación jíin bastón ka. Te se'e yí-ña-ún n̄i ndaa-i kua'an-i nuu kánchāa Dios mesa-ya ní sá'a-ya. ⁶ Te n̄i jinu ñasí'í-ún kua'an-ña núu ñú'un té'é, nuu ío ñ̄n lugar n̄i sát̄u'a Dios. Yúan kunchāa-ña ñ̄n mil uu ciento un̄i xiko k̄iv̄i, kundito-ya-ñá. ⁷ Te n̄i io guerra in̄i andív̄i. Miguel jíin ndájá'a-yá, n̄i kajatá'an-i sik̄i kóo, te ko-ún jíin ndájá'a máa-tí n̄i

kajatá'an-ti jíin-yá. ⁸ Te tú ní kákundéé-tí, ni tuká ní ní'in-tí lugar kuxiukú-tí iní andíví. ⁹ Te ni kiñi'in-ya kóo ká'nu-ún kua'an-ti. Koo onde aná'an kúu-ti, ja nání-tí kui'na jíin Satanás, ja xndá'ú-ti ndívii ñáyivi. Ni sún-gava-ya-tí kua'an-ti sikí ñúyivi, te suni ni sún-goyo-ya táká ndajá'a-tí jíin-tí. ¹⁰ Te ni jini so'o-ri in tu'un jaa iní andíví ní ka'an: Vina te Dios, náma-ya yóo. Te jíin poder tá'ú-yá tiñu iní ñuu-ya. Te Cristo-ya, ndíso tiñu-ya. Chi a ni kini'in-ya máa já sátú'ún sikí táká ñani-yo kuá'an, ja ndúú ñúú-ni jikán kuachi sikí-dé nuu Dios máa-yó. ¹¹ Te jíin niñí Lélú-ún ni kákundéé-de jíin-tí, jíin tú'un ni kajani ndaa-de, chi tú ní kúndá'ú iní-de máa-de vasa ná kúu-de. ¹² Ja yúan ná kóo siñ iní-ro, róo andíví jíin táká ja káxiukú jián. Ko naka ndá'ú kuu róo ja káxiukú iní ñuyivi jíin mar. Chi ni kuun kui'na kujaa nuu-ro, te kití xaan iní, chi jini ja yakú-ni kivi kúkuu. ¹³ Te nuu ní jini koo-ún ja ní sún-gava-ya-tí sikí ñúyivi, te ni chindikin-ti ñá'an ní skáku se'e yíi-ún. ¹⁴ Te ni ni'in-ña uu ndijin ná'nu yachókó, náva'a ndéché-ña káku-ña núu kóo-ún, te ki'in-ña onde nuu ñú'un té'é, nuu kúnchaa-ña in tiempo, jíin yakú-ga tiempo yósáva. ¹⁵ Te iní yu'u kóo-ún ni jicha nducha nátu'un yucha, kua'an yata ñá'an-ún, náva'a tene-ña sá'a-cha. ¹⁶ Ko ñu'un, ni chindéé ní chituu ñá'an-ún. Chi ñu'un-ún ni ndika yu'u, te ni ji'i-ni yucha ja ní kana iní yu'u kóo-ún. ¹⁷ Yúan-na te ni kití xaan iní koo-ún sikí ñá'an-ún. Te ni kee-ti kuákuatá'an-ti jíin sáva-ga se'e-ña já kaskíkuu-i tiñu tá'ú Dios, jíin já kájani ndaa-i tu'un Jesucristo.

13

Uu kiti xáan

¹ Te *n̄i* *kandij-ri* nuu *ñítí* yú'u mar. Te *n̄i* *jini-ri* *ja* chí mar *n̄i* kenda *in* kiti *ja* ío usia *xini-tí* *jín* uxí *ndiki-tí*. Te *ndiki-tí* *ñú'un* *uxi* corona. Te *xini-tí* *yóso* *in* *sí'ví* *tú'un* *ñáá*. ² Te kiti *ní* *jini-ri-ún* *káa-ti* *nátu'un* *in* *kuiñi*, te *ja'a-tí* *nátu'un* *ja'a* *yí'i*, te *yu'u-tí* *nátu'un* *yu'u* *ndíka'a*. Te *nuu-tí*, *n̄i* *ja'a* *ko* *ká'nu-ún* *poder* *máá*, *jín* *mesa* *máá*, *jín* *tíñu* *ñá'nu* *ndíso*. ³ Te *n̄i* *jini-ri* *ja* *ní* *tují* *in* *xini-tí* *nátu'un* a *yani* *kuu-ti* *jín*. *Ko* *nuu* *ní* *tují* *xáan-ún* *n̄i* *nduva'a*. Te *n̄i* *kanaa* *iní* *ndivii* *ñáyivi* *ní* *kajini-i*, te *n̄i* *kaindikin-i* *yata* *kíti-ún*. ⁴ Te *n̄i* *kachiñú'ún-i* *ko* *ká'nu-ún*, *chi* *n̄i* *ja'a-ti* *poder-ti* *núu* *kíti-ún*. Te *suní* *n̄i* *kachiñú'ún-i* *kíti-ún* te *n̄i* *kaka'an-i*: *Ndéja* *kétá'an* *jín* *kíti* *yá'a*, te *ndéja* *kánda* *kuatá'an* *jín-tí*, *áchí-i*. ⁵ Te *n̄i* *ni'in-tí* *tú'un* *ja* *ká'an-ti* *tú'un* *téyí* *jín* *tú'un* *ndiva'a*. Te *n̄i* *ni'in* *tíñu-ti* *ja* *tá'ú* *tíñu-ti* *úu* *xiko* *uu* *yoo*. ⁶ Te *n̄i* *ndika-ti* *yú'u-tí*. Te *n̄i* *ka'an* *ndiva'a-ti* *siki* *Dios*. Te *n̄i* *kaji-ti* *sí'ví-yá*, *jín* *vé'e-ya*, *jín* *ja* *káxiukú* *iní* *andívi*. ⁷ Te *suní* *n̄i* *ni'in-tí* *tú'un* *ja* *kuatá'an-ti* *jín* *ñáyivi* *ndóo*, te *kundéé-tí*. Te *suní* *n̄i* *ni'in* *tíñu-ti* *ja* *ndóna-ti* *siki* *táká* *tata*, *jín* *táká* *ñuu*, *jín* *táká* *yu'u*, *jín* *táká* *nación*. ⁸ Te *taká* *ñáyivi* *káxiukú* *iní* *ñuyívi*, *chiñú'ún-i-ti*, *yuán* *kúu* *ñáyivi* *ja* *tú* *káyoso* *sí'ví-i* *nuu* *tutú* *chakú* *máá* *Lélú*, *I'a* *ni* *ji'i*. Te *onde* *té* *jukuiñi-ga* *ñuyívi* *káyoso-í*. ⁹ *Chaa* *íó* *so'o*, *ná* *kúni* *so'o-de*. ¹⁰ *Nú* *ndé* *chaa* *kasu-de* *tá'an-de*, *suní* *nandasu* *máá-de*. Te *nú* *ndé* *chaa* *ka'ni* *ndíyi* *jín*

yuchí, suni jín yuchí kuu máá-de. Jín tú'un yá'a níní ná kuíñi nì'in ñayivi ndóo, te ná kándija va'a-i. ¹¹ Yúan-na te nì jini-ri nuu ingá kiti já ní kana-ti chíi ñu'un. Te ío uu ndiki-tí nátu'un ndiki lélú, te ká'an-ti nátu'un ñn koó ká'nu. ¹² Te nuu kiti ñn, suni ñn núu-ni nì ndiso tíñu-ti. Te sá'a-ti já táká ñayivi káxiukú iní ñuyívi, ná chíñú'ún-i kiti xnáñúú, kiti ní nduva'a nuu ní tuji xáan-tí-ún. ¹³ Suni sá'a-ti tiní tuni ñá'nu. Te nì kajini ñayivi já ní skúun-ti ñú'un ichi ándíví ní chaá nuu ñú'un. ¹⁴ Te xndá'ú-ti táká ñayivi káxiukú iní ñuyívi, jín tuni ja sá'a-ti núu ingá kiti-ún. Te tá'ú-tí tíñu nuu táká ñayivi káxiukú iní ñuyívi, ja ná sá'a-i ndoso kiti ní tuji jín yuchí te nì nachaku. ¹⁵ Te suni nì ja'a-ya tú'un ja chú'un-ti tachí iní ndoso kiti, náva'a kuu ka'an ndoso-ún, te ka'ni-ti taká ñayivi já tú kákuni-i chíñú'ún ndosó kiti. ¹⁶ Te taká ñayivi, ja lúlí jín já ñá'nu, ja kúká jín já ndá'ú, mozo jín já kájika ndicha-na, ná koso ñn-ni tuni ndavá'a-i xí cháan-í, sá'a-ti. ¹⁷ Te ni ñn ñayivi, ma kúu kuaan-i, ni ma kúu xikó-i nú tú ncháá tuni-ún-i, ja kúu sí'ví kiti-ún xí número sí'ví-tí. ¹⁸ Yá'a ío tu'un ndíchí. Ja júku'un iní, ná ká'u-i número kiti-ún, chí número ñn chaá kúu. Te número kiti-ún kúu iñu ciento uní xiko iñu.

14

Máá Lélú Dios jín ñáyivi ní nakuaan-ya

¹ Te nì nde'é-rí, te nì jini-ri kándijí máá Lélú xiní yúku Sion. Te ío ciento uu xiko kuun mil ñayivi ká'jin jín-ya. Te chaan-í ncháá sí'ví Táa-ya. ² Te ichi ándíví ní jini so'o-ri nì ka'an ñn tu'un nátu'un

ní'in nducha kuá'a, xí nátu'un ká'an taja ní'in. Te n̄i jini so'o-ri ndusu yaa nání arpa ja káchaa cháa. ³ Te kájita-de ñn yaa jáá núu mesa tá'ú-yá tiñu, jíin núu ndíkúun kíti, jíin núu cháa ñá'nu. Te tú ni ñn-i kuu kutu'a-i yaa-ún, chí máni máá ciento uu xiko kuun mil cháa n̄i nakuaan-ya iní ñuyívi. ⁴ Chaa yá'a kákuu ja tú ní kásáchá'an-de máá-de jíin ñásíí. Chi cháa jáá cháa kútu kákuu-de. Chaa yá'a káindik̄in-de yata máá Lélú, nú ndéni n̄i kuu in̄i-ya kí'in-ya. Te ma'ñú sáva-ga-i n̄i nakuaan-ya cháa yá'a jíná'an-de, nátu'un se'e núu kákuu-de nuu Dios jíin núu máá Lélú. ⁵ Te yu'u-dé tú ní kenda tu'un tú'ún, chí cháa tú káchá'an kákuu-de nuu Dios.

Tundó'o kivi kú juicio

⁶ Te n̄i jini-ri inga ndajá'a já ndéché-yá sava ma'ñú ándívi. Te ndiso-ya tú'un va'a ja má náa kúti. Te kani-ya tú'un-ún nuu táká ñayívi kaxiukú iní ñuyívi, nuu táká nación, jíin núu táká tata, jíin núu táká yu'u, jíin núu táká ñayívi. ⁷ Te n̄i ka'an jaa-ya: Kuandatú nuu Dios, te nakana jaa-ró-yá. Chí hora ja sándaq-ya, a n̄i kuyani chaá. Te ná chíñú'ún-ró I'a n̄i sá'a andívi, jíin ñuyívi, jíin mar, jíin táká sókó ndúcha. Achí-ya. ⁸ Yúan-na te n̄i chaa inga ndajá'a, te n̄i ka'an-ya: N̄i naa ná'in Babilonia, ñuu ká'nu, chí nátu'un n̄i ja'a vino ja tiní xaan iní n̄i kají'i táká nación. ⁹ Te ndajá'a uní, n̄i ndik̄in-ya úu-ga. Te n̄i ka'an jaa-ya: Nú ndé ñayívi chíñú'ún kíti-ún jíin ndosó-ti, xí kúnchaa tuni-ti cháan-í, xí iní nda'a-í, ¹⁰ te jíin ñn tu'un yátá kúu ja ñayívi-ún ko'o-i vino ja kití in̄i Dios, ja ní jati-ya iní ko'o kití in̄i-ya. Te kayu-i jíin ñú'un, jíin azufre, kuni jíin

núu táká ndajá'a ndóo, jíin máá Lélú. ¹¹ Te ñu'ma ja kákyu-i-ún, kana ní káni ní kuiá. Te ñayivi káchiñú'ún kítí-ún jíin ndosó-ti, jíin ñayivi kí'in tuni sí'ví-tí-ún, ma ndétatú kuti-í ndúú ñúú. ¹² Jíin tú'un yá'a níni ná kuiñi nì'in ñayivi ndóo, ja kájandatu-i tiñu nì tá'ú Dios, te kákandíja-i nuu Jesús. ¹³ Te nì jini so'o-ri ñn tu'un ja ní ka'an jíin-rí ichi ándíví. Chaa tu'un yá'a: Xáán ndatu taká ndíyi ja kúu iní nda'a máá Tatá Dios onde vina te ní-gá kua'an-yo. Jandáa, chí ndetatú-i ja ní kasátiñu-i. Te tiñu-i-ún kí'in-ni jíin-i, áchí Espíritu. ¹⁴ Te nì nde'é-rí. Te nì jini-ri ñn viko kujín. Te nuu vikó-ún kánchaa ñn I'a ja á kuní koo máá Sé'e chaa. Te ñú'un ñn corona oro xini-yá. Te tñn-ya ñn jóso. ¹⁵ Te nì kenda inga ndajá'a-yá iní ve'e i, te kána jaa-ya xiní I'a kánchaa nuu vikó: Kachi'i-ní jóso-ní, te ka'nu-ní. A nì jaa hora ka'nu-ní, chí ja káa nuu ñú'un, a nì kuaan, áchí-ya. ¹⁶ Te I'a kánchaa nuu vikó, nì kachi'i-ni-ya jóso-ya iní ñuyívi. Te nì ndí'i ja káa nuu ñú'un nì ta'nu. ¹⁷ Te nì kenda tuku inga ndajá'a-yá iní ve'e i ja kánchaa iní andíví. Te suni kándá'á-yá ñn jóso xaan. ¹⁸ Te nì kenda inga ndajá'a-yá nuu altar. Te ndíso tíñu-ya sikí ñú'un. Te nì kana jaa-ya xiní ndajá'a tñn jóso xaan: Kachi'i jóso xaan-ro, te nastútú-ró tikukú uva káa nuu ñú'un, chí a nì kajichi, áchí-ya. ¹⁹ Te ndajá'a-ún, nì kachi'i-ya jóso xaan-ún iní ñuyívi. Te nì nastútú-yá tikukú káa nuu ñú'un. Te nì chúkú-yá tikukú-ún nuu taxín uva. Yuán kúu ñn tu'un yátá ndasa kití iní Dios. ²⁰ Te nì taxín uva-ún ichi yatá ñúu. Te iní nuu

taxín-ún n̄i jika ñn yucha niñi ní jaa onde nuu ñú'un freno yu'u caballo. Te n̄i jika nátu'un un̄i ciento kilómetro.

15

Usia kue'e sandi'í-na

¹ Yuan-na te n̄i naa iní-ri n̄i nde'é-rí inga tuni ñá'nu ichi ándiví, kúu usia ndajá'a-yá kándiso usia kue'e sandi'í-na. Chi nú n̄i jinu kue'e yá'a, te ma kití-ga in̄i Dios. ² Te suni n̄i jini-ri ñn nátu'un mar nátu'un vidrio ja ní saka nuu jín ñú'un. Te ñayivi ní kakundéé jín kiti-ún, jín ndosó-ti, jín tuni-ti, jín número sí'ví-tí, ká'in-i yu'u mar vidrio-ún. Te kátin-i yaa nání arpa Dios. ³ Te kájita-i yaa Moisés mozo Dios, jín yaa máa Lélú. Tiñu ñá'nu jín tíñu luu sá'a-ní, Tátá Dios. Máa-ní tñn taká poder. Ichi ndáa ichi ndóo kakuu ichi-ní. Te máa-ní kúu rey taká ñayivi ndóo. ⁴ Ndéja tú yú'ú ní te tú nákana jaa sí'ví-ní núsaa Tátá. Chi máa ñn ní kúu I'a ij. Taká nación, chaa-i te chiñú'ún-i ní, chi n̄i ndenda ndijin modo sánda-ní. Achí-i. ⁵ Yúan-na te n̄i nde'é-rí. Te ichi ándiví ní jini-ri ja núña cuarto ij xaán ichi iní ve'e ij, máa nú kenda tu'un ndaa. ⁶ Te in̄i ve'e ij yúan, n̄i kenda usia ndajá'a kándiso-ya usia kue'e xaán, te káñu'un-ya sá'ma kuíjín kiyí, jín sánchij oro káinu'n̄i jika-yá. ⁷ Te ñn ja kúun kiti n̄i ja'a-ti usia ko'o oro nuu ndí'usiá ndajá'a. Te ko'o-ún ñú'un chítu nátu'un jín tú'un kití in̄i Dios, I'a chakú ñí káni ñí kuiá. ⁸ Te n̄i ndii ncháa Dios jín fuerza-ya. Te ñu'ma-ún, n̄i chítu ndñ iní ve'e ij.

Te tú ní kúu kivi ni ññayivi iní ve'e ii-ún, chí onde ná ndí'i usiá kue'e ja kándiso ndí'usiá ndajá'a-yá.

16

Usiá ko'o ñú'un tu'un kiti iní Dios

¹ Te iní ve'e ii-ún nì kenda ññ tu'un jaa, nì jini so'o-ri nì ka'an jíin ndí'usiá ndajá'a-yá: Kuángoyo, te kacha nuu-ró ndí'usiá ko'o já kañu'un tu'un kiti iní Dios ná júngoyo siki ñúyivi, áchí. ² Te kua'an ndajá'a ññ, te nì koyo-ya kó'o-yá siki ñúyivi. Te ñayivi já ncháá tuni kiti xáan-ún nuu, jíin já kachiñú'ún ndosó-ti, nì kata'an-i ññ kue'e iní xaan. ³ Te ndajá'a úu, nì koyo-ya kó'o-yá nuu mar. Te nì nduu-cha nátu'un niñi ndíyi. Te taká kiti káy'i chíi mar, nì kaji'i-ti. ⁴ Te ndajá'a uní, nì koyo-ya kó'o-yá siki yúcha, jíin siki taká sókó ndúcha, te nì nduu-ni niñi. ⁵ Te nì jini so'o-ri nì ka'an ndajá'a ndúcha-ún: Táta, I'a ii kúu-ní, I'a ío vina, I'a nì io sáa. Te I'a ndaa kúu-ní, chí nì sánda ndaa-ní taká tiñu yá'a, ⁶ chí ñayivi yá'a, nì kajacha-i niñi cháa ndoo, jíin niñi cháa kájani tu'un-ní, te vina já'a-ní niñi ná kó'o-i. Te súan ná náko'o-i. Achí-ya. ⁷ Te nì jini so'o-ri nì ka'an inga tu'un onde altar. Jandaa, Táta Dios, máa-ní tñn taká fuerza, máa-ní sánda ndaa-ní, sánda ndija-ní taká tiñu. ⁸ Te ndajá'a kúun, nì koyo-ya kó'o-yá siki ndíkandii. Te nì ni'in tiñu ndíkandii-ún ja jíin ñú'un te ka'mu taká ñayivi. ⁹ Te taká ñayivi, vasa súan nì kakayu-i ja ní'ní xaan, ko tú ní kánakani iní-i, ni tú ní kánakana jaa-i Dios, chí sasua nì kaka'an ndiva'a-i siki-yá ja ní ja'a-ya kué'e yá'a siki-í. ¹⁰ Te ndajá'a ú'un, nì koyo-ya

kó'ò-yá nuu mesa nuu tá'ú tíñu kiti xáan-ún, te nuu tá'ú-tí tiñu ni kuñaa. Te taká ñayivi, ni kanakaji yí'í-i yáa-í ja kájatu-i. ¹¹ Te ni kaka'an ndiva'a-i siki Dios andívi, ja kájatu-i jíin ja káta'an-i kue'e, ko na tú ní kanakani ini-i tiñu ni kasá'a-i. ¹² Te ndajá'a iñú, ni koyo-ya kó'ò-yá siki yúcha ká'nu Eufrates. Te ni ichi yucha-ún, náva'a koo tu'a ichi kíkoyo rey, ichi núu kána ndikandii. ¹³ Te ni jini-ri ja iní yu'u kóo ká'nu, jíin yú'u kiti xáan, jíin yú'u cháa jáni tu'un tú'ún, ni kenda uni tachí kini nátu'un sa'va. ¹⁴ Chi tachí kini kakuu, te kasá'a tuni. Te kenda nuu taká rey ñuyivi, te stútú-ni-de ja kóo guerra kivi ká'nu máa Dios, I'a tñn taká poder. ¹⁵ Kuni so'o chi ncha-ri nátu'un ñakuiná. Xáan ndatu koo ñayivi ndíto, jíin ja ndíto-i sa'ma-í, náva'a tú kaka víchí lí-í, te tú kuka nuu-í nuu sáva-ga-i, áchí-ya. ¹⁶ Te ni kasá'a tachí kini ja ní kakutútú-de ñn ndu'a ja núu yú'u hebreo nání Armagedón. ¹⁷ Te ndajá'a usiá, ni koyo-ya kó'ò-yá ichi núu tachí. Te ini ve'e ij andívi jíin núu mesa tá'ú-yá tiñu ni kenda ñn tu'un ni ka'an jaa: A ni kuu, áchí. ¹⁸ Yúan-na te ni ndeyu. Te ni ni'in. Te ni ka'an taja. Te ni taan xaan ñú'un ja ná té koo-ga onde kivi ní tuu nuu cháa ini ñuyivi. ¹⁹ Te ñuu ká'nu-ún ni ndata sáva uni pedazo. Te ni ndua taká ñuu ini taká nación. Te ni nuku'un ini Dios ñuu ká'nu Babilonia ja kuá'a-ya kó'ò ja ñú'un tu'un kiti xaan ini-ya ná kó'o ndí'i-i. ²⁰ Te taká isla ni kajinu kája'an. Te taká yuku, tuká ndijin íin. ²¹ Te ichi andívi ní jungoyo ñíñí ná'nu nátu'un uu xiko kilo ná ñn ná ñn. Te taká ñayivi, ni kaka'an ndiva'a-i siki Dios ja siki túndó'o ñíñí-ún, chi ñn túndó'o xaan ní

kuu.

17

Kiví xnáa-yá ñuu Babilonia

¹ Yúan-na te ñi chaa ñin ja usiá ndajá'a-yá ja ní kanda'á usia ko'õ. Te ñi ka'an-ya: Ña'an te ná stá'an-ri nuu-ro ndasa kundaa tiñu siki ñá'an kuaxán ja kanchaa-ña núu ndúcha kuá'a, ² chi taká rey ñuyívi ñi kasáténé-de jíin ñá'an-ún. Te taká ja kaxiukú iní ñuyívi ñi kanajini jíin tú'un kuaxán máa-ña, áchí-ya. ³ Te jíin Espíritu ñi jaka-ya rúu ñi ja'an-ri onde nuu ñú'un té'é. Te ñi jini-ri ñin ña'an yóso-ña ñin kiti kuá'a. Te kiti-ún, ndiso-ti kuá'a sí'ví tú'un ndiva'a. Te ío usia xini-tí te uxí ndiki-tí. ⁴ Te ña'an-ún, ñú'un-ña sá'ma kuá'a jíin sá'ma kuá'a tindi'í. Te suni ñú'un-ña oro, jíin yúu lúu, jíin perla. Te ñin-ña ñin ko'õ oro ñú'un chítú jíin tú'un ñáá, jíin tú'un chá'an ja tini ini-ña. ⁵ Te chaan-ña ncháá ñin sí'ví, ñin tu'un sa'í: Ñuu ká'nu Babilonia, náa ja kásáténé jíin já kásá'a tiñu ñáa ini ñuyívi yá'a, áchí. ⁶ Te ñi jini-ri ña'an-ún ja najini-ña jíin niñi ñáyivi ndóo jíin niñi ñáyivi ní kaji'i ja siki tú'un Jesús. Te ñi naa xa'an ini-ri ñi nde'é-ri nuu-ña. ⁷ Yúan-na te ñi ka'an ndajá'a-yá-ún: Naja náa ini-ro. Máa-ri kachi-ri nuu-ro tú'un sa'í ñá'an-ún, jíin kiti yóso-ña, kiti já ío usia xini-tí te uxí ndiki-tí. ⁸ Te kiti ní jini-ro, ñi io-ti núu. Ko tú ío-ti vína. Te nana-ti kiti-ti ini tunchi kúnú. Te ki'in-ti núu tá'nu ndatu-ti. Te taká ñayivi kaxiukú iní ñuyívi, ja tú káyoso sí'ví-i nuu tutú chakú onde kiví ní jukuiñi ñuyívi, naa ini-i nde'é-i nuu kiti já ní io-ti núu, te tú ío-ti vína, te

koo-ti. ⁹ Te nú túu ndíchí ñn chaa, ma kúu juku'un iní-de tu'un yá'a. Usia xini-tí kákuu usia yuku, te sikí yúku-ún kánchaa ña'an-ún. ¹⁰ Te suni kákuu usia rey. Te u'un-de a nī kánaa-dé. ñn-de íó. Te té chaa-ga inga-de. Te nú nī chaa-de, jínu ñú'ún já yakú-ni kiví kunchaa-de. ¹¹ Te kití já ní io núú te tú íó-ti vína, máa-tí kúu rey uná. Te ñn tá'an ja ndí'usiá-de kúu-ti. Te ki'in-ti núú tá'nu ndatu-ti. ¹² Te ndí'uxí ndiki ní jini-ro, kákuu uxí rey ja té tá'ú-ga-de tiñu. Ko máa-de jíin kítí-ún, tá'ú-de tiñu ñn hora-ni. ¹³ Te rey-ún, ñn núú-ni tu'un kájani iní-de. Te nakuá'a-de poder jíin tiñu kándiso-de nuu kítí. ¹⁴ Te kuatá'an-de jíin máa Lélú. Te Lélú-ún, kundée-yá jíin-de jíná'an-de, chí Jito'o nuu táká jito'o kúu-ya, te Rey nuu táká rey kúu-ya. Te ñayivi ká'jin jíin-yá kákuu ja á nī kana-ya xini-í, te a nī kaji-ya-í, te ñayivi kákandíja va'a kákuu-i, áchí-ya jíin-rí. ¹⁵ Te nī ka'an-ga-ya: Nī jini-ro já kánchaa ña'an kuáxán-ún sikí kuá'a ndúcha. Te nducha kuá'a-ún kákuu ñayivi tiní ñuu, tiní nación, tiní yu'u. ¹⁶ Te ndí'uxí ndiki kítí ní jini-ro-ún, máa-de jíin kítí, chí koto u'u-de ña'an kuáxán-ún, te xnáa-dé-ña, te sávichí líi-dé-ña, te kaji-dé kuñu-ña, te ka'mu-de-ña jíin ñú'ún. ¹⁷ Chí Dios, súan nī ská'an-ya-dé ja ñn núú-ni kájani iní-de, te nakuá'a-de tiñu kándiso máa-de nuu kítí-ún. Te súan ná sá'a-de ja kúu iní máa-yá onde kiví skíkuu taká tu'un Dios. ¹⁸ Te ña'an ní jini-ro-ún kúu ñuu ká'nu ja tá'ú tiñu nuu táká rey ñuyivi.

18

¹ Yuán-na te n̄i jini-ri n̄i kuun inga ndajá'a ní kii-ya íchi ándíví, ndíso téyíí-yá poder. Te n̄i ndii ncháa nuu ñú'un jíin ndúa-yá. ² Te n̄i ka'an jaa-ya: N̄i naa ndíja Babilonia ñuu ká'nu. Te n̄i nduu ve'e kui'na. Yúan káxiukú táká tach̄i k̄ini. Suni yúan káxiukú ndívii tísaa chá'an já kájito u'u-yo-tí. ³ Chi taká ñayívi, nátu'un vino n̄i kaj̄i'i-i ko'o já tiní xaan iní ñuu-ún. Te taká rey ñuyívi, n̄i kasáténé-de jíin-ña. Te cháa kájaan káxikó iní ñuyívi, n̄i sákúká-ña-dé jíin táká ndat̄iñu luu kaní in̄i máá-ña, áchí-ya. ⁴ Te n̄i jini so'o-ri inga tu'un ichi ándíví, ja ní ka'an: Kuxio nuu-ñá jíná'an-ró, chi ñayívi máá-rí kákuu-ró, te ma kivi nduu-ro jíin kuáchi-ña, náva'a tú ta'an-ro kué'e ta'an-ña. ⁵ Chi kuachi-ña a n̄i jaá xiko onde andíví, te n̄i nuku'un in̄i Dios ja sá'a-ña tíñu ñáá. ⁶ Ch̄a'u nuu-ñá, nátu'un n̄i ja'a-ña núu sáva-ga-i. Te kaa-ga kuá'a-ró núu-ñá nú ndasa káa tíñu n̄i sá'a máá-ña. Te in̄i ko'o já ní ja'a-ña ní kaj̄i'i-i, suni in̄i-ún ná káa nuku'un ko'o-ña. ⁷ Nátu'un n̄i sátéyíí-ña máá-ña, te n̄i sá'a-ña tiní kuachi, suni súan ku'a xndó'o-ró-ña já ndé'e-ña. Ch̄i áchí-ña jíin máá-ña: Máá-rí kúu ña'an tá'ú tíñu, nasu ñá'an viuda kúu-ri, te ma ndé'e kuti-rí, áchí-ña. ⁸ Ja yúan nú in̄i kivi te kii tundó'o sik̄i-ñá. Kuu ndiyi, nde'e kó'ó-ña, kii tama, te nduxia-ña jíin ñú'un. Chi n̄i'in téyíí káa máá Tatá Dios, I'a sándaá tíñu-ña. Achí. ⁹ Te taká rey ñuyívi já ní kaj̄ika téné-de jíin-ña te n̄i kaichaku kúká-de jíin-ña, nde'e-de te kana jík'ó-de ja'a-ñá kivi kuní-de ja kána ñu'ma kayu-ña. ¹⁰ Te kuiñi

jíká-na-de ja yú'ú-de sikì já kayú-ña. Te ka'an-de: Xáán ndá'ú nì kuu ñuu Babilonia, vasa ñuu ká'nu kúu-ró núú. Ko nuu ñn hora te nì chaa juicio sikì-ro. ¹¹ Te taká chaa kajaan káxikó iní ñuyívi, nde'e-de te kana jíkó'ó-de ja'a-ña. Chì tuká nì ñn ja kuáan tiñu xíkó-de. ¹² Ndatíñu kúya'u kákuu oro, plata, yuu lúu, perla, sa'ma fino jín sá'ma kuá'á tándí'í, sa'ma tindu'á jín sá'ma kuá'á, taká yunu vixí, ndatíñu marfil jín ndatíñu yunu lúu, cobre jín kaa jín yúu ndáva. ¹³ Canela, jín jí'o, susiá já'an xikó asun jín susiá uá jín susiá kutú, vino, aceite, yuchi fino, trigo, xndiki, riñ, caballo, jín carreta, jín mozo sátiñu sáni, jín ñáyivi. ¹⁴ Ndatíñu ja ní ndio inì-ro, a nì kuxio kua'an, te taká ndatíñu fino máa-ró jín ndatíñu luu-ró, a nì naa, te ma nani'in kúti-gá-ro, áchí. ¹⁵ Te taká chaa kajaan káxikó ndatíñu yá'a, ja ní kakuu kúká-de sikì-ña, kuiñi jíká-na-de nuu-ña ja káyú'ú-de tundó'o ta'an-ña. Te nde'e-de te kana jíkó'ó-de. ¹⁶ Te ka'an-de: Xáán ndá'ú nì kuu ñuu ká'nu yá'a. Nì ñu'un-ña sá'ma fino jín já kuá'á, jín já ndí'í. Te nì ñu'un-ña oro jín yúu lúu, jín perla. ¹⁷ Ko nuu ñn hora te nì naa í taká ndatíñu kúká yá'a. Achì-de. Te taká chaa xín barco, jín taká chaa jíká jín barco, jín chaa jíká nuu mar, jín taká ja kásatiñu nuu mar, nì ka'jin jíká-na-de. ¹⁸ Te nì kajini-de ñu'ma ja kayú-ña. Te nì kakana jaa-de: Ndé inga ñuu kúu ja kétá'an jín ñuu ká'nu yá'a, áchí-de. ¹⁹ Te nì kachu'un-de tikacha ñu'un xiní-dé. Te nì kande'e-de nì kakana jíkó'ó-de: Xáán ndá'ú nì kuu ñuu ká'nu yá'a. Chì taká chaa nì kañava'a barco, nì kakuu kúká-de jín taká ndatíñu ya'u ñáva'a-ña. Te nuu ñn hora te

n̄i tuch̄a ij. ²⁰ Ná ndúvatu in̄i-rō já ní ta'an-ña, róo and̄íví, j̄ín táká róo ñ̄ayívi ndóo, cháa apóstol, j̄ín cháa kájani tu'un Dios. Ch̄i Dios n̄i nani'in tá'an-ya j̄ín-ña já sikí róo. Achí-de. ²¹ Yúan-na te ñ̄n ndajá'a ní'in, n̄i t̄ñn-ya ñ̄n yuu nátu'un ñ̄n yosó ká'nu. Te n̄i skána-ya núu mar. Te n̄i ka'an-ya: Súan n̄i'in tuncháa Babilonia ñ̄uu ká'nu, te ma núkuiñi kuti-gá. ²² Te ma kúni so'o-ga-rō ndusú yaa cháa kácha, ni cháa jíta, ni cháa kátivi xkuili j̄ín corneta. Te ma ní'in-gá-rō ní ñ̄n cháa sá'a taká ndat̄ñu, ni ja ní'in molino ma kúni so'o kuti-gá-rō. ²³ Te ma ndíi ncháa-ga nuu-rō j̄ín ndúa linterna. Te ma kúni so'o-ga-rō ka'an yii j̄ín ñ̄ásíí. Chi cháa kajaan káxikó núu-rō, cháa kákuñá'nu in̄i ñ̄uyívi ní kakuu-de, te j̄ín t̄ñu ñ̄avá'a n̄i xndá'ú-rō ndívii ñ̄ayívi. ²⁴ Te nuu-ña n̄i ndenda niñi cháa n̄i kajani tu'un Dios, j̄ín niñi ñ̄ayívi ndóo, j̄ín niñi táká ñ̄ayívi ní kaja'ni-í in̄i ñ̄uyívi yá'a. Achí-ya.

19

Kiv̄i nákana jaa-i Dios in̄i and̄íví

¹ Yuán-na te n̄i jini so'o-ri n̄i kuvaa ñ̄n ñ̄ayívi kuá'a íchi and̄íví, ja ní kaka'an-i: Xáán va'a Dios. Ná nákana jaa-yó-yá. Ná ká'an j̄ínú'ún-yó j̄ín-yá, ch̄i n̄i nama-ya yóo j̄ín fuerza-ya. ² Ch̄i sándaa va'a-ya j̄ín tú'un ndaa. N̄i nakuxndíi-ya sikí ñ̄á'an kuáxán-ún, ja ní stíví-ña ñ̄uyívi j̄ín tú'un tin̄i in̄i-ña. Te n̄i nani'in tá'an-ya j̄ín-ña já ní jacha-ña niñi mozo-ya, áchí-i. ³ Te inga jínu n̄i kaka'an-i: Xáán va'a Dios, ch̄i ñ̄u'ma kayú-ña-ún, kána-ni ní káni

níi kuiá, áchí-i. ⁴ Te ndí'okó kuun cháa ñá'nu jíin ndíkúun kítí nī kajukuiñi jíití-de nuu ñú'un. Te nī kachiñú'ún-de Dios ja kánchaa-ya mesa tá'ú-yá tiñu. Te nī kaka'an-de: Amén, xáán va'a Dios, áchí-de. ⁵ Te onde nuu mesa-ún nī ka'an ñn tu'un: Taká róo mozo Dios máa-yó, jíin róo ja kájandatu nuu-yá, kúu lúlí kúu ñá'nu-ró, ná nákana jaa-ró-yá, áchí. ⁶ Te nī jini so'o-ri nátu'un kaka'an ñayivi kuá'a, nátu'un ní'in kua'a ndúcha, xí nátu'un ká'an taja: Xáán va'a Dios máa-yó, chí tá'ú-yá tiñu te tñn-ya táká poder. ⁷ Ná kúsi xáan iní-yo. Te ná nákana jaa-yó-yá. Chí a nī jaa kiví tánda'a máá Lélú. Te ñasí'í-ya, a ío tu'a-ña. ⁸ Te nī ní'in-ña tu'un ja kú'un-ña sá'ma fino ja ndóo ío te ndíi ncháa. Chí sa'ma fino-ún kákuu tiñu ndaa nī kasá'a ñayivi ndóo, áchí. ⁹ Te nī ka'an ndajá'a-yá-ún jíin-rí: Chaa tu'un yá'a: Xáán ndatu kákuu ñayivi ní kana-ya xiní-í ja ná kíngoyo-i nuu ío xíni tánda'a máá Lélú, áchí-ya. Te nī ka'an-ga-ya jíin-rí: Ya'á kúu tu'un ndaa nī ka'an Dios, áchí-ya. ¹⁰ Te nī jukuiñi jíití-rí nuu já'a-yá ja chíñú'ún-rí-ya núú. Te nī ka'an-ya jíin-rí: Mā sá'a-ró súan. Chí suni mozo-ya kúu-ri jíin-ró jíin ñaní-ro ja kájani ndaa tu'un Jesús. Ná chíñú'ún-ró máá Dios, áchí-ya. Chí tu'un nī ka'an ndaa Jesús kúu modo jáni-yó tú'un-ya.

I'a skíkuu tu'un jíin I'a ká'an ndaa

¹¹ Te nī jini-ri ja núña andíví. Te nī kenda-ni ñn caballo kuíjín. Te I'a yóso-tí, nání-yá I'a ndaa, I'a skíkuu. Te jíin tú'un ndaa sándaá ndaa-ya te kuatá'an-ya. ¹² Te nduchi-yá káa nátu'un yáá ñú'un. Te xini-yá ñú'un kua'a corona. Te yóso ñn

sí'ví já ní ñn tú júku'un iní, chí máá-ni máá-yá jiní. ¹³ Te yúsúkun-yá ñn tikachí niñí. Te nání-yá tu'un Dios. ¹⁴ Te ñn tikuní andíví, ni kandikin-de-ya kája'an-de jíin-yá káyoso-dé caballo kuíjín. Te káñu'un-de sa'ma fino xaan ja ío ndoo te kiyí. ¹⁵ Te yu'u-yá kéndá ñn machete xaan, náva'a jíin machete-ún stují-yá taká ñayivi. Te tá'ú-yá tiñu nuu-í jíin bastón kaa. Te kuañu-ya sikí uva kaxin-ya. Yuán kúu ja kití iní Dios, I'a tñn taká poder. ¹⁶ Te nuu tikachí-yá jíin núu sá'nda-ya yóso sí'ví yá'a: Rey nuu taká rey, te Jito'o nuu taká jito'o, áchí. ¹⁷ Te ni jini-ri ñn ndajá'a já kándij-ya núu ndíkandii, te ni kana jaa-ya jíin taká tisaá kándéché sáva andíví: Ña'an te ndutútú-ró núu kúxíni-ró sá'a Dios ñá'nu, ¹⁸ náva'a kee-ro kúñu rey jíin capitán, jíin kúñu chaa ni'in, jíin kúñu caballo jíin cháa káyoso-tí, jíin kúñu taká-ga ñayivi já kájika ndicha-na jíin já kákuu mozo, ja lúlí jíin já ñá'nu, áchí-ya. ¹⁹ Te ni jini-ri nuu máá kití xaan-ún jíin núu taká rey ñuyivi, ni kakutútú-de jíin soldado-de ja kuatá'an-de jíin I'a yóso caballo kuíjín jíin taká soldado-ya. ²⁰ Te kití xaan-ún kua'an-ti preso jíin cháa ni jani tu'un tú'ún ja ní sá'a kua'a-dé tuni nuu-tí, te jíin tuni-ún ni xndá'ú-de ñayivi ní káki'in tuni kití-ún jíin já ní kachiñú'ún ndosó-ti. Ndúú chaa yá'a, ni kenda-de kua'an chakú-de nuu laguna ñu'un ja kayú jíin azufre. ²¹ Te sava-ga chaa-ún ni kaji'i-de jíin machete ja kéndá yu'u I'a yóso caballo kuíjín. Te taká tisaá, ni kanda'a chíi-ti ní kayee-tí kuñu-de jíná'an-de.

20

Tu'un sikĩ mil kuia jín juicio sikĩ ku'na

¹ Te nĩ jini-ri ja íchi ándíví ní kuun ñn ndajá'a tñn-ya ndákáa tunchi kúnú xáan, jín ñn cadena ká'nu. ² Te nĩ katñn-ya koo ká'nu, koo áná'án, kiti kúu kui'na Satanás. Te nĩ ju'ni-ya-tí ja ná kúnu'ni-tĩ mil kuia. ³ Te nĩ skívi-ya-tí kua'an-tĩ tunchi kúnú. Te nĩ jasú-ya-tí. Te nĩ sákútu-yá sikĩ-tí, jín sello, náva'a tuká xndá'ú-ga-tĩ táká nación. Chĩ onde ná jínu mil kuia, yúan-na te jínu ñú'ún já ndají núnda-ga-tĩ. ⁴ Te nĩ jini-ri tñi mesa. Te chaá káxiukú mesa-ún kákuu ja sánda tiñu. Te suni nĩ jini-ri añú ñayivi ní kaxitĩ xiní-í, sikĩ já ní kajani ndaa-i tu'un Jesús jín tú'un Dios, ni tú ní kachiñú'ún-i kiti-ún ni ndoso-tĩ, ni tú ní kajatá'ú-i tuni-tĩ kunchaa chaan-í, ni ñi nda'a-í. Te nĩ kanachaku-i. Te nĩ katá'ú-i tiñu jín Cristo ñn mil kuia. ⁵ Ñayivi yá'a kákuu ja náchaku xna'an-ga. Ko sava-ga ndiyi-ún, tú ní kánachaku-i onde ná jínu mil kuia. ⁶ Xáán ndatu koo ñayivi ndoo ja náchaku-i xna'an-ga. Ma kúu-i vuelta uu, chĩ sua nduu-i sutu nuu Dios jín núu Cristo, te tá'ú-i tiñu jín-yá mil kuia. ⁷ Te onde ná jínu mil kuia-ún, te ndajĩ Satanás nuu kándeé preso. ⁸ Te kenda xndá'ú nación ká'io ndíkúun lado ñuyivi, ñuu Gog jín ñuu Magog, náva'a stútú ñayivi já kuátá'an-í. Te koo kua'a xáan-í natu'un ñití yú'u mar. ⁹ Te nĩ chakoyo-i onde ñí ñuyivi. Te nĩ kajikó ndúu-i nuu ká'jin taká ñayivi ndoo jín ñuu ja maní-í jín. Ko Dios nĩ skúun-ya ñú'ún ichi ándíví. Te nĩ kanduxia-i. ¹⁰ Te kui'na já ní xndá'ú ñayivi-ún, nĩ skée-ya kuá'an nuu laguna ñu'un ja

kayú jín azufre. Te suni yúan kándeé kití xáan-ún jín cháa nī jani tu'un tú'ún. Te yúan ndo'o-de ndúú ñúú ñí káni ñí kuiá.

Tu'un mesa ká'nu kuíjín ándíví

¹¹ Te nī jini-ri ñn mesa ká'nu kuíjín, jín I'a kánchaa mesa-ún. Te nuu máá I'a-ún nī kuxio ñuyívi jín ándíví. Te tuká ní ní'in núu kúxiukú. ¹² Te nī jini-ri taká ndiyi, ja ñá'nu ja lúlí, ká'jin-i nuu Dios. Te nī juña-ya taká libro. Te suni nī juña-ya ingá tutu nání libro chakú. Te nī sánda-ya tíñu ndiyi-ún jíná'an-i, nú ndasa káa tu'un yóso núu tutú-ún, ná ñn ñn tíñu nī kasá'a-i. ¹³ Te nducha mar, nī nakua'a-cha ndíyi ká'jin chii-cha. Te kue'e jín infierno, nī kanakua'a ndiyi ja kátñn. Te nī kakundaa kuachi-i ná tíñu nī kasá'a ñn ñn-i. ¹⁴ Te nī skée-ya infierno jín kué'e kája'an nuu laguna ñu'un. Ya'á kúu modo kuu-i vuelta uu. ¹⁵ Te ñayívi tú ní ndénda sí'ví-i nuu libro chakú, te nī skána-ya-í kua'an-i nuu laguna ñu'un.

21

Ñuyívi jáá jín ándívi jáá

¹ Yúan-na te nī jini-ri ñn andívi jáá jín ñn ñuyívi jáá. Chī andívi xnáñúú jín ñuyívi xnáñúú ní nda'va. Te tuká mar nī ío. ² Te máá-ri Juan nī jini-ri ñuu ii já kúu ñuu Jerusalén jáá, ja ní kuun ichi ándívi ní kenda nuu Dios. Te ío tu'a nátu'un ñn ñasí'í ja ío tu'a-ña tánda'a-ña jín yí-ña. ³ Te ichi ándívi ní jini so'o-ri ñn tu'un nī ka'an jaa: Vina te ncháá ve'e Dios jín ñayívi. Te kunchaa-ya jín-i. Te kuu-i ñayívi máá-yá. Te máá-yá, kuu-ya Dios máá-i

te kunchaa-ya jíin-i. ⁴ Te nakua'a Dios taká nducha núu-í. Te ma kúu kuti-gá-i. Te tuká koo ja ndúkuí'a iní-i, ni ja ndé'e-i, ni ja jatú-i, chí a ni nda'va-ya tíñu xnáñúú. Achí. ⁵ Te ni ka'an I'a kánchaa mesa-ún: Kuni so'o-ró, chí ruu nasájáá-rí taká ndatíñu, áchí-ya. Te ni ka'an-ga-ya jíin-rí: Chísó tú'un yá'a, chí taká tu'un yá'a, tu'un ndaa tu'un ndija kúu, áchí-ya. ⁶ Te ni ka'an-ya jíin-rí: A ni kuu. Máá-rí kúu nátu'un letra Alfa jíin letra Omega, nuu kéjá'á jíin núu ndí'i. Te ñayivi jichí nducha, kua'a-ri sókó ndúcha chakú ko'o sání-i. ⁷ Te chaa kundéé, ni'in tá'u-dé taká ndatíñu, te kuu-ri Dios máá-de, te máá-de kuu-de se'e-ri. ⁸ Ko ñayivi já káyu'ú ja tú kákandija, ja káchá'an, ja kája'ni ndíyi, ja kás'a téné, ja kátivi, ja káchiñú'un ndosó, jíin taká ja káka'an tu'un tú'un, ñayivi yá'a kuiñi-i nuu laguna ñu'un nuu kayú jíin azufre. Súan kuu-i vuelta uu. ⁹ Yúan-na te ñn ndajá'a já usiá-ya ní katñn usia ko'o já ñu'un ndí'usiá kue'e sandí'i-na, ni chaa-ya núu-rí. Te ni ka'an-ya jíin-rí: Ña'an, te ná stá'an-ri ñn ña'an núu-ro já kúu ñasí'í máá Lélú, áchí-ya. ¹⁰ Te jíin máá Espíritu ni jaka-ya rúu ni ja'an-ri xiní ñn yuku súkún ká'nu. Te ni stá'an-ya ñúu ii Jerusalén nuu-rí ja kúun vai ichi ándívi ondé nuu Dios. ¹¹ Ndíso ndua Dios. Te ndíi ncháa nátu'un yuu lúu, nátu'un yuu kuíi ndí'í, te ndíi ní'ni nátu'un vidrio. ¹² Te ñáva'a ñn nama ñúu ká'nu súkún. Te suni ñáva'a uxí uu yuxé'é. Te yuxé'é-ún ká'jin uxí uu ndajá'a-yá. Te yuxé'é-ún káyoso sí'v'í ndí'uxí uu tata se'e Israel. ¹³ Ichi núu kána ndikandii ío uní yuxé'é. Ichi norte ío uní yuxé'é. Ichi sur ío uní yuxé'é. Ichi núu kée ndikandii ío uní yuxé'é. ¹⁴ Te

nama ñúu-ún, ñáva'a uxí uú cimientu. Te síkí yúan yóso uxí uú sí'ví ndí'uxí uú apóstol máá Lélú Dios.

¹⁵ Te ndajá'a ká'an jíin-rí-ún, t́in-ya ñn vara oro ja chíkuá'á-ya ñúu, jíin táká yuxé'é, jíin namá ñúu.

¹⁶ Te ñn ñuu ío kuun jikí kúu. Te ñn núu-ni ja káni jíin já jichá. Te ñi chíkuá'á-ya ñúu jíin vara-ún, te ñi jinu uú mil kuun ciento kilómetro, ja káni, jíin já jichá, jíin já súkún, ñn núu-ni kúu. ¹⁷ Te suni ñi chíkuá'á-ya namá ñúu-ún. Te ñi jinu ñn ciento uú xiko kuun yíkí ku'a cháa, ja súni ku'a ndajá'a-yá kúu. ¹⁸ Te nama ñúu-ún kúu yuu kuí ndí'í. Te ñuu kúu máá nían oro, nátu'un vidrio ndíí ní'ni. ¹⁹ Te cimientu ñuu-ún, ñi kúkútu jíin táká yuu lúu. Ja xnáñúú kúu yuu kuí ndí'í. Ja úu kúu yuu ncháá kuí. Ja uní kúu yuu ncháá pinto. Ja kúun kúu yuu kuí. ²⁰ Ja ú'un kúu yuu pinto. Ja iñú kúu yuu kua'á pinto. Ja usiá kúu yuu kuí méku. Ja uná kúu yuu kuí ncháá. Ja ñn kúu yuu kuaán. Ja uxí kúu yuu kuí kuíjín. Ja uxí ñn kúu yuu color naranja. Te ja uxí uú kúu yuu ndí'í. ²¹ Te ndí'uxí uú yuxé'é-ún kákuu uxí uú perla, ja ñn yuxé'é, te ñn perla. Te nuyá'u ñuu-ún kúu máá nían oro ja ndíí ní'ni nátu'un vidrio. ²² Te tú ní jiní-ri ve'e ií iní ñuu, chí ve'e ií ñúu-ún kúu máá Dios, I'a t́in taká poder jíin máá Lélú. ²³ Te ñuu-ún, tú níní ndíkandii ni yoo ja stúun, chí ndua máá Dios ndíí ncháa, te máá Lélú kúu lámpara. ²⁴ Te ñayívi ní kakaku, kaka kuu-i jíin ndúa ñú'un-ún nátu'un jíin lámpara. Te taká rey ñuyívi, kikoyo-de ñuu-ún jíin táká ndatíñu luu-de, te ka'an jíin'ún-de jíin-yá yúan. ²⁵ Te yuxé'é ñúu-ún, ma nándasu kuti já ío-ni ndúú, te ma kóo-ga

akuáa yúan. ²⁶ Te iní ñuu-ún kinchaka-de taká ndatíñu luu jíin ndatíñu jíñú'ún ío iní ñuyívi. ²⁷ Te iní ñuu-ún ma ndívi kuti ní ñn ñayívi chá'an, ni ja sá'a tiñu ñáá, ni ja ká'an tu'un tú'ún, chí máni máá-ni ñayívi já káyoso sí'ví-i nuu libro chakú máá Lélú.

22

¹ Yúan-na te ni stá'an-ya ñn yucha nducha chakú nuu-rí. Te ndíi ní'ni-cha. Te kána-cha núu mesa tá'ú tiñu Dios jíin máá Lélú. ² Te jík-a-cha sáva ma'ñú núyá'u ñuu-ún. Te ndúú lado yucha, ká'jin yunu chakú, ja já'a uxí uu nuu ndé'e, ndíta'an yoo kúun nde'e. Te nda'a yúnu-ún kákuu ja sá'a tana táká ñayívi. ³ Te tuká koo ni ñn tu'un tásí, chí mesa tá'ú tiñu Dios jíin Lélú kúnchaa iní ñuu-ún. Te mozo-ya, kuatíñu-i nuu-yá jíná'an-i. ⁴ Te kuní-i nuu-yá. Te koso sí'ví-yá chaan-í. ⁵ Te ma koo kuti-gá akuáa yúan. Te tuká kájinu ñú'ún-i ja stúun luz, ni ja stúun ndikandii. Chí máá Tatá Dios, stúun-ya núu-í. Te tá'ú-i tiñu ñí káni ñí kuiá.

Taká tiñu ja kánúú cháa yachi

⁶ Te ni ka'an-ga-ya jíin-rí: Tu'un ndaa tu'un ndija kúu tu'un yá'a. Te máá Tatá Dios, Jito'o cháa ndoo ja ní kajani-de tu'un-ya, ni tájí-yá ndajá'a-yá náva'a stá'an-ya núu mozo-ya táká tiñu ja kánúú cháa yachi. ⁷ Te jandáa ja ncháa yachi-ri. Achí-ya. Xáán ndatu ñayívi skíkuu tu'un ká'an tutu yá'a. ⁸ Te ruu Juan kúu ja ní jini so'o-ri te ni jini-ri taká tiñu yá'a. Te nuu ní ndí'i ni jini so'o-ri, jíin já ní nde'é-rí, te ni jukuiñi jíí-rí nuu já'a ndájá'a I'a ni stá'an taká tu'un yá'a nuu-rí, ja chíñú'ún-rí-ya núu.

9 Te ni ka'an-ya jín-rí: Ma sá'a-ró súan, chi ruu, suni mozo-ni kúu-rí jín-ró, jín ñani-ro já kájani tu'un Dios, jín ñayivi káskíkuu tu'un ká'an tutu yá'a. Sua ná chíñú'un-ró máá Dios, áchí-ya. 10 Te ni ka'an-ga-ya jín-rí: Ma kasú-ro tú'un ká'an tutu yá'a, chi a ni kuyani kivi. 11 Ñayivi sá'a tiñu ñáá, ná kúkuu-i jín tíñu ñáá-ún. Ñayivi káchá'án, ná kéndoo chá'án-i. Ñayivi sá'a tiñu va'a, ná kúkuu-i jín tíñu va'a-ún. Te ñayivi ndóo, ná kúkuu-ga-i jín tú'un ndoo. 12 Kuni so'o, chi nchaa yachi-rí, te kii ya'u jín-rí, náva'a kuá'a-rí ya'u #n #n-i ndasa tiñu ni kasá'a-i. 13 Máá-rí kúu nátu'un letra Alfa jín letra Omega, nuu kéjá'á jín núu ndí'i, ja xnáñúú jín já sándí'í-na. Achí-ya. 14 Xáán ndatu ñayivi skíkuu tiñu ni tá'ú-yá, náva'a ni'in tá'u-í jaa-i nuu yúnu chakú, te kivi koyo-i ichi yúxé'é iní ñuu-ún. 15 Ko yata vé'e kuiñi ti'ina, jín já kásá'a tiñu ñavá'a, jín já tiní iní, jín já kája'ni ndíyi, jín já káchiñú'un ndosó, jín táká ja kúsi iní xndá'ú tá'an. 16 Máá-rí kúu Jesús ja ní tájí-rí ndajá'a-rí kujaa nuu-ro jíná'an-ró, náva'a kani ndaa-ya tú'un taká tiñu yá'a nuu tíku'ni kákandíja. Máá-rí kúu nátu'un yo'o já kúu tata David. Te suni kúu-rí nátu'un tiñuú xíní já ndí ndáxín tíkuáán-na. 17 Te máá Espíritu jín ñá'an tánda'a káka'an: Ña'an-ní, áchí. Te ñayivi jini so'o, ná ká'an-i: Ña'an-ní, achí-i. Te ñayivi jichí nducha, ná kii-i. Te ñayivi kuni, ná kó'o sáni-i nducha chakú. 18 Te ká'an xaan-rí nuu táká ñayivi jini so'o tu'un ká'an tutu yá'a: Nú ndé #n ñayivi ná chíso-ga-i nuu tú'un yá'a, te Dios, chíso-yá tundó'o yóso núu tutú yá'a sikí-í. 19 Te nú ndé #n ñayivi kuáncha-i yaku

tú'un ja ká'an tutu yá'a, te Dios kuanchaa-ya tá'u-í ja yí'i nuu libro chakú, jín iní ñuu ii, siki tú'un ja yóso núu tutú yá'a. ²⁰ Súan ká'an I'a ká'an ndaa taká tú'un yá'a: Jandáa ja ncháa yachi-ri, áchí-ya. Súan ná kóo Amén. Ña'an-ní Tátá Jesús. ²¹ Tú'un luu ío iní máá Jító'o-yo Jesucristo ná kóo jín taká-ro jíná'an-ró. Amén.

**Testamento jaa maa jitoho-yo Jesucristo
New Testament in Mixtec, San Miguel el Grande
(MX:mig:Mixtec, San Miguel el Grande)**

copyright © 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, San Miguel el Grande

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, San Miguel el Grande [mig], Mexico

Copyright Information

© 1951, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, San Miguel el Grande

© 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
a7b2e4b3-7fe3-5b8e-b04c-0245065924f9